Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Тел.: HEnderson 4-0807, 4-0237. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 119. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го ЧЕРВНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 23, 1954. No. 119. VOL. LXI.

ПЕРЕД ВИРІШНОЮ БИТВОЮ В ҐВАТЕМАЛІ

ВИЗВОЛЬНІ ВІЙСЬКА ЗБЛИЗИЛИСЯ ДО ПОЗИЦІЇ ПРОУРЯДОВИХ СИЛ; ПОЛКОВНИК АРМАС ПРОГОЛОСИВ АНТИКОМУНІСТИЧНИЙ УРЯД

Ґватемаля Сити, Ґватемаля. — Ґватемальська проурядова армія повідомляє, що її частини нав'язали перший контакт з визвольними силами, які стоять під командою полковника Карлоса Кастілло Армаса.- Згідно з повідомленням прокомуністичного уряду, його військо має почати загальну офензиву проти повстанців. До першої зустрічі обох військ прийшло коло Ґваляну в департаменті Зацапа, — 16 миль від гондураського кордону. Одночасно полковник Армас повідомляє, що він зорганізував новий протикомуністичний уряд на терені Ґватемалі і вислав ультиматум до президента Якоба Ґузмана, домагаючися беззастережної капітуляції. Приватні повідомлення говорять про бій у порті Барріос, що лежить на узбережжі Караїбського моря. До бою прийшло коло інсталяції Тексас Ойл Компані, що віддалені дві милі від цього порту. Про ці бої повідомив телефоном Янтіс Т. Голідей, суперінтендент частини порту Барріос, яка є під зарядом ЗДА. Міністер оборони полковник Карлос Енрік Діяз має бути разом із проурядовими військами, які мають оперувати в трьох прикордонних департаментах із Гондурасом. Військові спостерігачі гадають, що до вирішної битви прийде над річкою Мотаґва на північ від Ґваляну, на якій проурядові війська висадили міст. Одночасно пресові аґенції стверджують, що важко дізнатися, чи 6,000 проурядова армія вже находиться на полі бою. Сили полковника Армаса оцінюють на дві до трьох тисяч вояків. Але існують вістки, що прокомуністичний уряд роздав зброю селянам і робітникам. По селях виконують контролю редставники робітничого синдикату, які перешукують приватні доми плянтаторів, відбираючи від них зброю. Полк. Армас повідомляє, що його війська зайняли багато місцевостей, окремим комунікатом він закликає населення до підтримки визвольних військ та до боротьби проти прокомуністичного уряду президента Арбенца Ґузмана.

Полковник Армас заявляє: „Ми домагаємося беззастережної капітуляції Арбенца і його комуністичної групи, бо ми не хочемо компромісу з тими, які ніколи не виявляли жадного милосердя до ґватемальських громадян, яких тортурували і вбивали по в'язницях." Армас повідомляє, що його визвольні війська посуваються вперед, не стрічаючи опору. „Це не жадна інвазія, заявляє полковник Армас, — Ми — це тисячі ґватемальців, які силою хочуть відкрити двері своїх домів." Він заперечив, що в визвольних військах находяться чужі елементи. „У визвольній армії немає ані одного чужого старшини ані чужого вояка, — в ній є тільки самі ґватемальці".

На мапі показані шляхи інвазії протикомуністичної ґватемальської Визвольної Армії на опановану комуністами Ґватемалю. Повстанці, згідно з повідомленнями, захопили два важливі порти країни: Пуерто Барріос на Карібському морі, до якого прокомуністичний уряд Ґватемалі діставав зброю з-за залізної заслони, та Сан Хозе над Пацифіком. Визвольною армією, що мала б нараховувати 5,000 вояків та яка складається головно з ґватемальських втікачів і до якої тепер прилучуються інші ґватемальці, включно з вояками, командує колишній старшина ґватемальської армії, полковник Карльос Кастільйо Армас, який теж був на вигнанні.

Департамент обор[...] загальний військовий вишкіл

Вашинґтон. — Представники департаменту оборони заявляються за загальним військовим вишколом, який дав би можливість вишколити 3-мільйонову резерву, готову до військової служби на випадок війни. Представники департаменту оборони ствердили, що ЗДА не мають потрібних резерв вишколеного Конґресу хочуть внести законопроєкт про загальновійськовий вишкіл, який дозволив бо постійно вишколювати людського матеріялу і тому — на наюближчій сесії Конґресу хочуть внести законопотрібні резерви. Вишкіл цієї резерви тривав би кілька місяців, після чого вояки переходили б до резерви. Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон заявив, що плянується зменшити видатки на оборону до висоти 30—35 більйонів долярів річно. Цьогорічні видатки на оборону становили 41,500,000,000 долярів, в найближчому році, що починається 1 липня цього року проєктується видати 38 більйонів долярів, а в наступних роках ці видатки мали б виносити 30—35 більйонів долярів.

П'ять порад для автоводів під час Свята Незалежности

Шікаґо, Ілл. — Крайова Рада Безпеки вже тепер турбується тим, щоб було якнайменше випадків на шляхах ЗДА в трьох вільних днях початку липня у зв'язку з Святом Незалежности. Директор цієї ради видав заклик до 40,000,000 водіїв авт, які в той час їхатимуть по шляхах цієї країни. „Два рази думай — пише директор Нец Г. Дерборн — раз за себе, а другий раз за того, що їде побіч тебе". Рада стверджує, що 75 відсотків автомобільних катастроф спричинені неуважністю водіїв авт. „Нещасливі випадки не стаються самі з себе, а їх спричиняють люди своєю байдужністю, незнанням, неуважністю або браком доброї поведінки. Авто ніколи не вийде з контролі. Хіба що водій втратить контролю над ним" — сказано в цій відозві. Автори відозви закликають додержувати таких п'ятьох пунктів підчас їзди: 1. Зовсім не вживати алькоголю. 2. Зменшити звичайну швидкість на 10 миль. 3. Два рази поглянути на світло, поки минеться роздоріжжя. 4. Не зближатись надто близько до сусіднього авта. 5. Не пробувати робити перегони з іншими автами.

В АМЕРИЦІ

● **Румунська княжна Ілеана** вийшла заміж за д-ра Стефана Іссареску. Вона живе в ЗДА від 1948 року з своїми 6-ма дітьми, розвівшись з австрійським архикнязем Антоном кілька років тому. Д-р Іссареску скінчив правничий факультет в Румунії, пізніше студіював медицину в Празі, а під час світової війни перебував у концентраційному таборі. По закінченні війни він працював в організації для втікачів як транспортовий урядовець.

● **Інститут Міжнародного Виховання** видав брошуру, з якої виходить, що в ЗДА студіюють 33,833 закордонні студенти: 4,775 канадійців, 2,535 китайців, 1,486 індійців, 1,388 філіпінців та 1,294 японців. 1948 р. в ЗДА студіювало 4,000 китайців, тепер це число зменшилося, бо тут студіюють тільки політичні втікачі.

● **З самогубством** сенатора Лестера С. Гунта — це вже шостий сенатор помер під час теперішнього 83-го Конґресу: три демократи і три республіканці. Сенатор Тефт помер на недугу рака, а чотири інші сенатори — на недуги серця. Часописи пригадують, що і брат сенатора Гунта пополнив самогубство два роки тому.

● **Три доньки** амбасадора Перу в Канаді вийшли заміж того самого дня в столиці Канади Оттаві. Шлюб давав апостольський делеґат в Канаді монсіньйор Джіованні Паніко. На весіллі в родині Фернандец-Конча було 500 гостей, між ними і дружина президента Перу.

● **„Найменший хлопчик світу"** Ричард Дейвід Манн прийшов знову до того самого шпиталю в Ню Рочелл, в стейті Ню Йорк, де 8 років тому він народився і якийсь час перебував в інкубаторі. Тепер він закінчив першу клясу початкової школи і розбив собі лоба, бавлячись м'ячем.

● **З огляду на сильний вітер** знову відкладено випуск в повітря великого американського бальона, який мав досліджувати космічні промені над Саскатуном в Канаді.

Труднощі перед конференцією Черчила з Айзенгавером

Вашинґтон. — В політичних колах Вашинґтону підкреслюють, що перед запляновану на 25 червня конференцію англійського прем'єра Винстона Черчила з американським президентом Айзенгавером виринають нові труднощі. Від часу повідомлення про неї поширився конфлікт в Індо-Китаї, а також виникли ускладнення у зв'язку з революцією в Ґватемалі. Червоний Китай вислав дипломатичну і торговельну місію до Лондону, і в Англії думають, що новий комуністичний внесок про індокитайську війну може привести до позитивної розв'язки, а американські дипломати в Женеві подають, що комуністи змагають тільки до того, щоб продовжуючи переговори в Женеві, мати змогу поліпшити своє становище на фронті. Нова „уступка" комуністів не зобов'язує комуністів до нічого, тільки передбачає переговори про перемир'я не тільки у В'єтнамі, але також і в Ляосі і Камбоджі. Це скріплює комуністів, бо їм признається претенсії до цих двох індо-китайських країн. Англія не йде солідарно із ЗДА в справі Ґватемалі. Лондон не погодився на те, щоб ЗДА контролювали англійські кораблі, шукаючи за зброєю до Ґватемалі, а англійський представник спричинився до скликання Ради Безпеки ОН в справі протикомуністичної революції в тій країні.

Проти торгівлі з країнами невільничої праці

Вашинґтон. — Республіканський сенатор Вільям Е. Дженнер вніс до Сенату законопроєкт про заборону торгівлі з країнами, які користуються невільничою працею. Цей внесок уважають за першу частину боротьби проти тих умовин праці, які існують поза залізною заслоною. Сенатори Дженнер, Волкер і МекКарран погоджуються в тому, що „кожний корабель, який привозить випродуковані невільничою працею товари з-поза залізної заслони до ЗДА, ще більше загострює апетит Кремлю в нелюдській експлюатації невільників". Але секретар торгівлі Сінклер Вікс заявив, що цей законопроєкт навіть якби й став законом, не матиме великого значення, бо торгівля ЗДА з країнами поза залізною куртиною в останньому році дуже обмежилась. ЗДА в другій половині 1953 року ввезла з країн поза залізною заслоною товарів вартістю лише 12,500,000 долярів, а експорт до тих усіх країн становив тільки 220,000 долярів. Федеральний закон з 1930 року забороняє торгівлю товарами, випродукованими невільничою працею, але практично цей закон не застосовувано, бо поперше, взагалі не було значної торгівлі з комуністичними країнами, а подруге важко визначити, котрі товари випродуковані невільничими руками.

Цигарки збільшують смертність курців

Сан Франсіско. — Директор статистичного відділу Американського Товариства для боротьби проти пістряка д-р Е. Кайлер Геммонд зізнавав на річних зборах Американського Медичного Товариства про вплив курення на виникнення пістряка легенів та інші недуги і заявив, що курення пришвидшує смерть курців у віці від 50-70 років, спричинюючи недугу пістряка легенів та недуги серця. Цей звіт основується на тому, що 1952 року прослíджено 187,755 здорових людей у віці від 50 до 70 років життя, і стверджено, що впродовж 20 місяців померло 4,854 особи. Ствердивши причину смерти цих осіб, виявляється, що між курцями випадки смерти вищі на 75 відсотків. Випадки смерти між курцями в вище зазначеному віці, які курять денно пачку або й більше цигарок — два рази більші від некурців. Здається, що куреня тільки люльки аби сиґар не спричиняє пістряка легенів, але воно робить організм податнішим на захворіння взагалі на пістряка. У цьому звіті стверджується, що не говориться про шкідливий вплив на здоров'я людей іншого віку тільки тому, що досі не роблено відповідних дослідів в цьому напрямку. Курення спричиняє не тільки пістряка легенів, але також і недуги серця. Між курцями у віці від 50 до 64 року буває два рази стільки випадків смерти від серцевих недуг, — як між некурцями. Д-р Геммонд каже, що від 1920 року число сконсумованих цигарок зросло до 456 відсотків; в тому самому часі число смертних випадків всіх інших недуг значно зменшилося, а зросли тільки числа смертних випадків тих, що померли на пістряка легенів і недуги серця.

● **Суддя Герберт Геніон** в Рокленді відкинув просьбу совєтської амбасади, щоб фарму Якова Леовіча, який помер у віці 72 років, не бувши американським громадянином, признати сестрам покійного, які живуть у Совєтському Союзі. Цю фарму оцінено на 47,000 долярів. Він помер, не залишивши заповіту, і його майно має перейти на власність стейту.

ЧУ ЕН-ЛАЙ ЛЕТИТЬ НА ЗУСТРІЧ ІЗ НЕРУ

Женева. — Комуно-китайський прем'єр і міністер закордонних справ Чу-Ен-лай заповів, що він відлітає з Женеви до Індії на розмову з індійським прем'єром Неру. Неру, який вибирався в подорож до північних індійських провінцій, відкликав її, щоб стрінутися з комуно-китайським вожаком, і видав розпорядження, щоб індійські літаки влегшили китайському комуністичному достойникові перелет з Женеви до Ню Делі. Чи Чу-Ен-лай ще повернеться до Женеви — нічого невідомо. Мабуть останнім ділом Чу-Ен-лая було влаштування сніданку, на який він запросив однаково в'єтмінських комуністів, як і представників Ляосу і Камбоджі, щоб улегшити їм дальші безпосередні переговори про вікликання з обох названих індо-китайських малих держав всіх чужинецьких військ, однаково французьких, як комуністично-в'єтмінських. Ляос і Камбоджа мали б бути „зневтралізовані". Чу Ен-лай заявив, що комуністичний Китай готов нав'язати дипломатичні взаємини з Ляосом і Камбоджею, якщо вони дійдуть до порозуміння з в'єтмінськими комуністами і в тих країнах запанує мир. Також між військовими представниками В'єтнаму і французів з одного боку і в'єтмінців з другого ведуться дальше тайні наради про „розмежування збройних сил", але як вони далеко зайшли — про це нема ніяких відомостей.

Французька воєнна фльота на водах Індо-Китаю

Сайґон. — На водах Індо-Китаю появились французькі кружляки „Ґльоар" і „Монткальм". Приплили також два великі літаконосці. Вони можуть підпомагати наземним французьким військам в боях у надморській смузі свою артилерією, як також перевозити військові резерви, які висаджувались би у відповідних до ситуації місцях. Бої в обширі дельти Червоної ріки розвиваються для французів некорисно, не вважаючи на неприятливу для офензивних дій комуністичних військ дощову пору року.

Нова маніфестація совєтського летунства

Москва. — На підмосковському летовищі Тушино відбулася в останню неділю найбільша за останні роки парада совєтського летунства з показом нових моделів і зручности совєтських летунів. У тому показі взяли участь 670 літаків. Найбільшою сенсацією був показ висаду парашутних військ і транспортування та висаду легкої і середньо-важкої артилерії з 36 великих гелікоптерів, над якими інші совєтські літаки створили, для забезпечення висаду „від ворога", справжню „парасолю". Новим запрезентованим типом був велетенський плянер (безмоторовий літак), з рухомими крилами, що дійсно викликав у глядачів враження велетенського птаха. Були присутні всі найвищі совєтські достойники, як Маленков, Хрущов, Ворошилов і ін., всі чужинецькі летунські аташе й коло 250,000 народу. Конструктором безмоторового літака є нібито українець, Олександер Монахів, що назвав свій літак „Кожух" на честь якогось Олега Кошового.

Міністер Гаррис вручив О. Кисілевській документ канадійського громадянства

Торонто, Онтаріо. — Українці міста Торонта вшанували найстаршу українську громадську діячку і письменницю Олену Кисілевську з приводу85-річчя її народин і 70-річчя її громадської, культурної і політичної діяльности. З цього приводу відбувся величавий концерт і бенкет. На цьому бенкеті був присутній федеральний міністер Волтер Гаррис, який власноручно вручив Ювілятці документ канадійського громадянства. Міністер назвав Ювілятку найвизначнішою донькою українського народу і підкреслив її теперішню участь в різних ділянках праці. На закінчення своєї промови він сказав: „Мабуть кожний з нас відчуває, що вона скоріше повинна бути наділена світовим громадянством, як цим документом, що його дістала тепер".

ДАЛЬШИЙ ЗАКОЛОТ СЕРЕД ПОЛЬСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ

Ню Йорк. — Збентеження і хаос, що настали серед польської еміґрації після того, як польський екзильний президент Авґуст Залеський відмовився дотримати дані 16-го травня мин. року приречення, не зрікся 8 червня ц. р., як це зобов'язався зробити, з становища президента і відмовився визначити своїм наступником генерала Сосновського та визнати акт „Національного З'єдинення", що його склали всі партії з лондонської Ради Народової і паризької Ради Політичної, — цей хаос і збентеження з кожним днем посилюється. Свідчить про це низка голосів польської преси, що виходить в ЗДА. Нюйоркський „Нови Сьвят", „Дзєннік Шикаґовскі", „Дзєннік Звйонзкови" (Шікаґо), „Курієр Польскі" (Мілвокі) — всі вони вміщують широкі статті-коментарі на тему цієї останньої глибокої кризи в польській еміґрації в Европі і всі одностайно осуджують Авґуста Залеського, що він, мовляв, зламав польську конституцію вже тоді, коли не призначав свого наступника впродовж семи років, а вже яскраво зламав її, коли залишився надалі „урядувати", знехтувавши волею всіх польських партій. З отих пресових голосів довідуємось, що ще напередодні проголошення Залеським його рішення залишатись надалі при „владі", цілий ряд поважних еміґрантських діячів натискав на нього, щоб „з моральних причин" він зрікся. Коло тих „натискаючих" було таке широке, що поза ним залишився один - одинокий ред. Цат-Мацкевіч, якому й доручено творити новий екзильний уряд. Раніше відмовились творити його проф. Праґер і ген. Токаржевський. Мацкевіч, як журналіст, розуміючи значення преси, насамперед скликав пресову конференцію і відчитав заяву през. Залеського про те, що він відмовляється призначати своїм наступником ген. Сосновського і залишається надалі на своєму становищі. Приявні польські журналісти так цим убурювались, що між ними й екзильним прем'єром Мацкевічем мало не дійшло до бійки. Увесь теперішній польський екзильний уряд складається з трьох осіб, разом із Мацкевічем. Зате буцімто постала нова „Партія оборони президента", до якої належать кол. сенатор Годлевський й кол. амбасадор Сокольніцький. Який вихід з того хаосу — не пише ні один польський часопис. Зате — за їх голосами — скріплюється переконання, що вся та криза — це вислід давно плянованої інтриґи, яка має на цілі скомпромітувати серед польської еміґрації генерала Сосновського і зробити президентом генерала Андерса, ніби особистого противника Сосновського.

ГЕН. БЕДЕЛ СМИТ ВЕРНУВСЯ З ЖЕНЕВИ

ДЕРЖАВНИЙ ПІДСЕКРЕТАР СКЛАДЕ ЗВІТ ПРО ЖЕНЕВСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ ПЕРЕД 30 ПРЕДСТАВНИКАМИ ОБОХ ПАРТІЙ

Вашинґтон. — Державний підсекретар, ген. Ведел Смит, який від часу повороту з Женеви державного секретаря Дж. Ф. Доллеса був головою американської делеґації на Женевській конференції, прилетів в понеділок 21 ц. м. з Европи до Вашинґтону. Він складе обширне звідомлення з ходу Женевських переговорів і з своєї розмови з новим французьким прем'єром — президентові Айзенгаверові, і державному секретареві, а на середу 23 ц. м. запрошено 30 чільних представників обох партій, конґресменів і сенаторів, вислухати Ведела Смита. Зараз після свого приїзду ген. Смит заявив журналістам: „З'єдинені Держави і їх союзники зробили щире й терпеливе зусилля, щоб переговорювати, і те зусилля буде продовжуватись". Він підкреслив, що вияснено основні позиції обох сторін. Смит зазначив, що роля ЗДА в Женеві була ролею заприязненої і зацікавленої держави, яка проте не була учасником індокитайської війни і тому не могла грати ролі найважнішої. Ствердив, що в корейській проблемі не можна було осягнути ніякого успіху тому, що комуністи не виявили доброї волі причинитись до об'єднання Кореї і запевнення тій країні надалі її повної суверенности. Зате Смит відмовився сказати щонебудь про свою розмову в Парижі з новим французьким прем'єром Мендесом Франсом, а на запит журналістів, чи Франція готова піти тепер на дальші поважні уступки комуністам, щоб дістати мир, ген. Смит заявив: „Не можу нічого сказати про це".

Упадок зацікавлення Женевською конференцією

Женева. — Під кінець останнього тижня всі чільніші державні діячі й політики роз'їхались з Женеви. З прем'єрів і міністрів закордонних справ залишився один комуніст Чу Ен-лай, що від'їздить в цьому тижні до Індії, Північно-корейська комуністична делеґація від'їхала додому. Анг. міністер закордонних справ Іден полетів на розмову з Мендесом-Франсом до Парижу, потім до Лондону. Так само Беделл Смит нараджувався з новим французьким прем'єром у Парижі, після чого зараз відлетів до Вашинґтону, щоб докладно звітувати про Женевську конференцію і свою останню розмову з Мендесом - Франсом през. Айзенгаверові. З уваги на таке опустіння Женеви, Мендес Франс поїде до Женеви тільки тоді, коли повернуться сюди тамошні „аси" делеґацій. Тим часом у Женеві радять дві військові комісії: в'єтмінсько-в'єтнамська і В'єтміну та Ляосу й Камбоджі. Іден заявив, що коли є знаття, що з нарад тих комісій народиться перемир'я в Індо - Китаї, то можна б дати їм ще три тижні часу для нарад.

Ранено в атентаті французького генерала в Марокко

Париж. — Генерал Марі-Антуан Д'Отвіль, військовий командант округи Маракешу в Морокко впав жертвою атентату. Коли він виходив в останню неділю з місцевої церкви після богослужби — невідомий атентатчик, імовірно арабський націоналіст-терорист, стрілив кілька разів на нього з револьвера і втік ровером. Поранено також двох арабів, що були поблизу генерала. Після негайно переведеної операції, життю Д'Отвілля буцімто не загрожує небезпека. Султан Марокко висловив раненому генералові і французькому урядові своє співчуття. Тому, що новий французький прем'єр є прихильником признання Марокко і Тунісові ширших державно - автономічних прав, відносини у Північній Африці можуть покращати.

Західня Німеччина домагається суверенности

Бонн. — Західньо-німецький канцлер Аденауер заявив, що його уряд буде офіційно домагатися признання Західній Німеччині повної суверенности без зв'язку з західнім пактом Оборонної Спільноти, з яким питання західньо - німецької суверенности було до цього часу пов'язане. Західньо - німецька рада міністрів прийняла вже конкретні постанови в цій справі. Аденауер заявив, що він і західньо-німецька парляментарна більшість не погоджуються з тенденцією нав'язати з Москвою дипломатичні і торговельні взаємини, але перестеріг Захід, що на випадок дальшого відмовлювання Західній Німеччині суверенних державних прав ті, небезпечні для співпраці Німеччини з Заходом, тенденції можуть взяти верх в німецькій публічній опінії.

В СВІТІ

● **Шведський міністер** закордонних справ Естен Унден вернувся з 10-денної подорожі до СССР. Ця куртуазійна подорож прийшла безпосередньо після того, як у Швеції посилився настрій проти совєтських шпигунів.

● **Ісляндія** підписала з Москвою умову на продаж Москві 40,000 до 50,000 тонн риби впродовж найближчих 18 місяців. Це буде очищена морожена риба і оселедці — третина всієї рибної продукції Ісляндії.

● **Італійські комуністи** розпочали кампанію за приєднання собі італійських жінок. В Італії під час голосування кількість жінок перевищує кількість мужчин на півтора мільйона і жіночі голоси вирішують вислід виборів. Комуністи відкривають спеціяльні школи для жінок — недалеко фабрик, де масово затруднені жінки.

● **Озброїти західніх німців** — це значить викликати третю світову війну — твердить лідер лівих лейбуристів в Англії, Аневрін Бевен. Він боїться і самих німців, до яких не має довір'я і гніву московських большевиків, яким вірить, що вони „миролюбний нарід". Партійний провід лейбуристів є проти поглядів Бевена, який, одначе зискує на впливах у перестрашених англійців.

● **У Західній Німеччині**, зокрема Західньому Берліні, таке велике безробіття, що німецькі втікачі зі Сходу, які не хотять жити тільки з допомоги, вертаються на Схід. Від червня мин. року до 10 тисяч втікачів вернулося до Східнього Берліну, зате все ще коло 10,000 осіб втікає щомісяця зі Сходу на Захід.

● **Зиґмунд Модзелевський** помер у Варшаві у 54 році життя: це один з тих польських комуністів, які приготовили перехід Польщі на ролю совєтського сателіта. За другої світової війни він служив старшиною в польському леґіоні, сформованому у Совєтах. В 1946 р. був делеґатом комуністичної Польщі до Ради Безпеки в Об'єднаних Націях.

● **„Красная Звезда"** орган совєтської армії, висміює американське твердження про побудову атомового підводного човна „Навтілюс". Хоч ЗДА видали, мовляв, $75,000,000 на будову цього човна, проте неправдою є, наче він порушується атомовою енерґією і забезпечує залогу від радіоактивности атомів.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

60-те СОВЄТСЬКЕ ВЕТО

„Революції", „інвазії", як і „диктатури", не є ніякою новиною в державах Центральної Америки. Вони стали свого роду „нормальним явищем" на шляху тих країн до осягнення демократії й справжньої політичної та господарської незалежности. Бо найважливішою причиною усіх тих „державних переворотів" є таки залишки старого, февдального ладу, нужда та неграмотність населення. Все це є добрим тереном для визиску, як збоку своїх, так і чужих. На такому тлі зродилась теж і теперішня диктатура президента Абенца в Гватемалі, що не була б нічим надзвичайним і небезпечним, якби не те, що вона спирається головно на комуністах, які раді б бачити цю країну совєтським сателітом та центром совєтської підривної роботи в країнах Центральної та Південної Америк. Через те й „повстання" в Гватемалі не є подібне до інших „повстань" чи „переворотів" у країнах Латинської Америки. Тому теж воно набрало відразу ширшого значення, бо тут іде не про саму Ґватемалю, а про цілий ряд інших американських держав, що хотіли б себе боронити проти комуністичної загрози та аґресії.

Проблема „повстання" чи „інвазії" в Ґватемалі набрала гостроти ще й тому, що ця країна дістала недавно поважну кількість зброї з Польщі, себто з країни, яка перебуває під тісною контролею Кремлю. З'єдинені Держави мусіли б бути дуже наївними, щоб не відчути, що це під їх боком та ще недалеко Панамського каналу дістеться і не розуміти плянів совєтської стратегії на випадок совєтсько-американської війни. Совєти, як відомо, загарбали підступно сусідні й дальші країни задля своєї „забезпеки", хоч ніяка з тих держав нічим їм не загрожувала. Знов З'єдинені Держави прямо залякані тим, щоб їм не закидали якихось аґресивних замірів, чи змішували їхню політику з імперіялізмами та колоніялізмами. До того навіть найменшу їхню інтервенцію у внутрішніх справах американських республік вважають в Латинській Америці „тиском сильнішого сусіда", чи там „єнків". Тому теж Милтон Брекер пише в „Ню Йорк Таймсі", що „навіть і тепер, як би не скінчилася метушня в Ґватемалі, вина за неї спаде на ЗДА. Іншими словами, буде те саме, як було в 1903 р. з „бунтом" у Панамі, тоді частині Колюмбії, яка відмовилась дати згоду на будову Панамського каналу. Хоч це порівняння фактично не має підстави, проте скарга уряду Ґватемалі до Об'єднаних Націй спирається на тому, що ніякого бунту в країні нема, а є тільки „інвазія" з двох сусідніх країн, Гондурасу та Нікараґви, підтримувана „чужими монополістами" та за відомістю департаменту стейту ЗДА. Отже властиво напад З'єдинених Держав. Таке заявив в Раді Безпеки Об'єднаних Націй д-р Кастільйо-Арріоля, делеґат Ґватемалі. Знов президент Ґватемалі Абенц, промовляючи через радіо, виразно таврував за інвазію секретаря стейту Доллеса та американську Юнайтед Фрут Компані. Отже фактично те саме, як з Панамою в 1903 році.

Кремль знає, в якому делікатному положенні знаходяться З'єдині Держави у відношенні до подій в Ґватемалі. Тому совєтський делеґат в Раді Безпеки Царапкін так дуже розпинався за „малою" Ґватемалею, яку Юнайтед Фрут Компані та ЗДА хочуть „задавити".

Річ ясна, що цю справу треба було віддати до полагоди Організації Американських Держав, як цього домагалися однозгідно представники тих держав, за винятком Ґватемалі. Але так не сталося тільки через совєтське вето, з ряду 60-те в Об'єднаних Націях. Американський представник, що цього місяця головує в Раді Безпеки О.Н., Генрі Кебот Лодж мол., поступив дуже розумно, скликавши наради негайно. Він теж без обиняків сказав правду Совєтам, чому вони так дуже зацікавлені подіями в Ґватемалі, закладаючи вето щодо подій в країні, віддаленій від них на кілька тисяч миль. Хоч його заява щодо совєтських плянів в американській гемісфері не є ніякою несподіванкою, проте добре, що це було сказане Совєтам на нарадах Ради Безпеки Об'єднаних Націй в такій формі, як: „Руки геть від цієї гемісфери!" Це не пусті слова. Якщо Совєти хочуть спровокувати нову світову війну, то її найлегше й найскорше спровокують цілком певно своїм вмішуванням в американську гемісферу. Це вже не спір за Німеччину, Австрію, чи Індо-Китай! Совєтське вето в справі Ґватемалі є для ЗДА наявним доказом совєтської загрози на самій американській землі.

Микола Кокольський

РОЗ'ЯСНЕНІ ОБРІЇ

Події наших днів нагадують нам подекуди часи хрестоносних походів, коли надхнені християнським ідеалізмом народи Европи йшли визволяти святу землю з рук визнавців Магомета. Зіткнулися тоді в змаганні два світи, два релігійні світогляди. Конфлікт між ними розв'язала не зброя, а само життя. Бо джерелом кожної релігії є ідеалізм і тому між релігійними світоглядами немає таких противенств, які стали б на перешкоді порозумінь людей доброї волі.

Сьогодні також зіткнулися між собою два світи, два світогляди — комуністичний і некомуністичний. Тільки характер сьогоднішнього конфлікту зовсім інший. Брутально аґресивний, вузькоглядний і крайньо нетолерантний комунізм несе заперечення ідеалів, якими живе світ по цей бік комуністичної греблі. Своїм безпощадним терором комунізм викривив і спотворив людську душу, сплющив її плитким наказним світоглядом, задушив у ній радість життя. Бо падає на це життя, на кожному кроці, чорна тінь жаху перед непевним завтра, що може стоптати й розчавити людину як дрібного, безпомічного хробачка.

Надії, що в майбутньому вирівняються якось ті противенства, що прийде до щирого порозуміння і приязного співжиття між сьогоднішніми двома світами, не мають жадних реальних підстав. Бо не може бути жадного компромісу між правдою й неправдою, між волею і неволею, між законом і беззаконням. В тому противенстві й Ахіллева п'ята комуністичної системи. Загальмувати людські прагнення до кращого, до ліпшого вона не всилі. А реальна дійсність, яку несе та система, не видержує ніякого порівняння з життям сусіда поза межами комуністичного раю. Звідси й береться вічний страх комуністичних тиранів перед тим сусідом, перед його несфальшованою правдою, страх, що ця правда могла б перекинутися на їхню сторону й запалити пожар, з якого ледве чи винесли б вони свої кісточки цілими. З цього страху й зродився комуністичний плян опанувати цілий світ і позбутися небезпечного для їхньої тиранії сусідства. Якщо комунізм здержується від явного удару, то тільки тому, що непевний за його вислід. Досвід останньої війни надто болючий, щоб його так скоро забути. І тому комуністи застосували іншу тактику, розраховану на довшу мету, а саме — партизанку. Вони нишпорять по цілому світі, вишукують запальні місця та підкладають під них вогонь не своїми, а найманими руками. З тієї тактики черпає комунізм подвійну користь: заощаджує на майбутню розгру свої надщерблені війною сили і рівночасно прибирає міну святця, що виступає в обороні невинного населення від ненаситних капіталістів, паліїв війни.

Палкі голови хотіли б протидіяти цій партизанці прямим ударом по головному винуватцеві. Тільки, чи таким ударом, бува, вони не зміцнили б противника? Чи не дали б вони в його руки морального атута оборони нападеного? І тому, чи не найдоцільніша на сьогодні тактика — не дати себе спровокувати й заховати рівновагу духа, а рівночасно зміцнювати свої сили до останніх меж видержливости нації й бути готовим кожної хвилини на відпарування удару.

Дві сили рішають про вислід кожної війни, холодної чи гарячої: матеріяльна і моральна. Обидві вони однаково важливі й обидві взаємно одна одну доповнюють. Розуміють це дуже добре комуністи і по тій лінії ведуть свою політику: кують зброю й зачаджують людські уми пропаґандою. І хоч вона забріхана, як усе життя в большевицькій деспотії, все таки комуністи не перестають клепати її за старою засадою: бреши відважно, а все щось із брехні прилипне. І прилипає чимало навіть і тепер, коли нема вже й найменшого сумніву, що всі балачки комуністів про комуністичний рай — це миляні баньки на експорт. Не сумніваємося, що про матеріяльну силу Америки подбають як слід покликані до цього чинники. Нам іде про зміцнення другої, моральної сили, що дала б належну відсіч большевицькому наступові на людські душі. А це завдання не тільки певних кругів, але таки нас усіх, тих, що знають безмежну облудність большевицьких божків та їхніх прихвоснів, тих, що знають комуністичні методи побудови „щасливого" безклясового суспільства, тих, що знають справжні цілі комуністичних деспотів.

Стогне в тяжкій неволі рідна земля і шукає порятунку бодай у думці, бодай у тихій надії, що тирани не вб'ють великої ідеї свободи й що прийде час, коли на цю землю вона таки вернеться. Бо ось частина її дітей, кинута на далекий континент, гуртується довкола своєї ідеї, славить Бога по-своєму та плекає й розвиває свою культуру. Ідея індивідуальної й національної свободи на американській землі — це могутня моральна сила, що промовляє найбільш переконливо до поневолених братів і звертає сюди їхні замучені душі й їхні надії.

Господнє Провидіння заощадило нам страждань у большевицькій неволі та вивело нас на благословенну американську землю, де свобода людини — найвищий закон, де духовість нашої нації й її культуру сприймають як цінноці. А ті речі зобов'язують нас стати в перших рядах оборонців вселюдських ідеалів зі свободою на чолі. І ми ставимо ідею свободи на весь зріст. Кожна одиниця і кожна нація має рівне право на життя. Всякі арґументи з заялложених історичних архівів на зразок Переяславської умови, ягайлонської Речі Посполитої, непередрішень Керенського, всякі балачки про вищість чиєсь там культури, про чиїсь там історичні місії і т. д. — це тільки замасковані зазіхання на сусідську земельку. А сьогодні немає місця на політичні викрутаси. Сьогодні існує тільки одна дилема: воля або неволя. Американська нація може нести це гасло з піднесеним чолом і може відважно таврувати всяке насильство, бо сторінки її історії записані неоднократно повними геройської посвяти виступами проти тиранів.

Шляхетна ідея свободи в серці і матеріяльна зброя в руці — це така потуга, перед якою зупиниться і найлютіша сила. Зупиниться перед нею й комуністична тиранія, що зродилася з насильства і тому має респект перед силою. Що більше, в обличчі небезпеки большевизм буде змушений злагіднити свій тюремний режим. І це буде здобуток. Якщо ж їдка ненависть заслiпить большевицьких сатрапів і вони спокусяться на збройний виступ, тоді під відплатним ударом розсиплеться ота злюща сила, як трухливе дерево, в якому давно вже перестали кружляти животворчі соки.

Бо заялложені фрази про сталінську дружбу народів, про культуру національну формою, а соціялістичну змістом не вдержать місця у двобої з живою, найбільш цінною ідеєю волі.

Іван Вербний

Наша пропаґанда в американських школах

Всі ми, свідома українська еміґрація, маємо святий обов'язок при кожній нагоді й на кожному кроці ширити правду про Україну й український нарід.

Таку акцію може вести не тільки наша інтеліґенція серед чужої інтеліґенції. Це може робити робітник чи робітниця на своїй фабриці чи у своїй школі, студенти серед професури й студентства своїх високих шкіл.

Вже старовинні римляни, творці одної із найбільших і найкраще зорганізованих світових імперій, увілляли свій величезний життєвий досвід у чудову сентенцію: „Капля довбе камінь не сильним, а частим паданням".

Людям мусимо вбивати в голови правду про нас при кожній нагоді, не дивлячись на те, що може зразу не осягнемо успіхів, що будемо говорити: ми не москалі, ми — українці, а вони за кілька днів знову вилізуть зі своїм: „Ви — москалі!.."

Недавно я зайшов до свого доброго знайомого, колишнього завзятого кооператора, а тепер робітника у великім підприємстві і не менше завзятого пластуна - сеньйора, що з великою самопосвятою віддає весь свій вільний час пластовій праці з тою думкою, щоб молодь наша на чужині не пропала для України.

У такім високопатріотичнім дусі виховує він свого сина Миколу й донечку Мартусю. Діти ходять до американської школи, бо наша школа задалеко.

Миколу вписали без ніяких запитів до каталогів як „Миколу", а не як „Nicholas" — і саме від „Миколи" почалась наша історія. Клясова вчителька зацікавилась цим чужим для неї ім'ям і стала питати про його національність, країну й нарід.

Із своєї хати виніс Микола дуже гарне національне виховання, а знання історії українського народу доповнив і доповнює на курсах українознавства, що їх веде проф. К. Кисілевський. І коли на лекціях всесвітньої історії (шоста кляса) учителька стала вчити про старі часи на Україні як про історію Росії, молодий пластун запротестував перед своєю вчителькою, що вона вчить історію не Росії, а України, і все те, що вона їм оповідає — це минуле його українського народу, а не московського. Це зацікавило вчительку, яка вже чула дещо про український нарід. Вона звернулась до Миколи з пропозицією, щоб він на лекціях представив правдиво, як є з історією Сходу Европи. Він мав вияснити різницю між тим, що подавав шкільний підручник і тим, як воно було в дійсності.

Хлопець підготовився вдома з книжок за вказівками батька і на годинах історії в своїй клясі представляв як дійсно виглядала стара історія Руси - України, а як представляють її москалі. Коли дійшло до народнього мистецтва й ноші — Микола поприносив усе, що можна було принести з хати, само собою і книжки з кольоровими таблицями. Учителька влаштувала з усього того виставку в мініятюрі, і майже два місяці оглядали те все учні у учителі школи, ба навіть і запрошені знайомі вчительки.

Знана річ, що в дитячу й молодечу пам'ять вбивається багато дечого на ціле життя. І не тільки співтовариші та співтоваришки Миколи, але й не одна дитина й старші із батьків та свояків дітей цієї школи довідалися вперше про наш нарід, але, що ще важніше на мініятюрній виставці вони побачили на власні очі якусь незнану їм досі Україну й те, що має питоменного український нарід.

І коли Микола приніс батькам своє річне свідоцтво, то вони здивувались і були заскочені, вичитавши під Teacher's Comments: Mykola — has made our study of the Ukraine the most interesting piece of work this year.

Само собою, що все те сталось тому, що національну свідомість і знання минулого свого народу, Микола виніс із батьківської хати та з курсів українознавства.

Велика частина нашої іміґрації на кожному кроці хоче заімпонувати своїм „увілляннм" в американське та всяке інше русло життя і чимскоріше американізується на всяких Джанів, Майків та Николасів.

Коли ще Микола ходив до своєї парафіяльної школи, то треба було довгих і впертих заходів, щоб ім'я Миколи сестра - вчителька не виписувала „Nicholas".

Треба ще додати, що в усіх американських школах (так склалося, що Миколині батьки мусіли чотири рази переноситися і Микола чотири рази мусів міняти школу) і діти й вчителі кличуть Миколу — „Миколою, а не „Nicholas"-ом.

У нас повинно бути таких пропаґандистів правди про Україну й українську справу багато по всіх народних, середніх і високих школах. Само собою, що не всі вчителі поставляються до цієї справи так, як учителька в Миколиній школі. Але це не повинно нікого ані відстрашувати, ані знеохочувати.

По багатьох високих школах ЗДА вивчають студенти підручник історії Civilization Past and Present — T. Walter-a Wallbank-a — професора Південно-каліфорнійського університету та Alastair-a M. Taylor-a з Об'єднаних Націй. Поминаю вже те, що цей дуже добре написаний підручник — це чудова пропаґанда большевизму (в розділі Communism in Russia). У ньому всю нашу історію поминено і все представлено під кутом „єдиної-неподільної".

У високих школах наші студенти мають уже більше знання й підготову як Микола. Хай візьмуться й вони до ширення правди про Україну й український нарід.

До того дуже добре надаються спеціяльні години, що на них студенти виголошують свої реферати на всякі теми (т. зв. Speach). Часто студенти мають свободу вибору тем, і саме тут є знаменита нагода спростовувати всю ту брехню, що її поширили й далі ширять наші слов'янські н е с л о в'янські „приятелі".

Хай приклад Миколи не залишиться одиноким і хай дасть почин до дуже важливої та вдячної пропаґандивної акції в американських школах.

І. В. Манастирський

Як підписуватись?

Ще до питання транслітерації

(Закінчення)

П. Турчин пропонує нам до уваги англійську транслітерацію укр. абетки, вживану в усіх бібліотеках ЗДА і Канади. На перший погляд видно, що і в ній колідує ж з зг і ц з тс (дивись вище), а також що треба б писати **Рябій — Riabii, Марія — Mariia** тощо. Графічно таке подвоєне і робить досить безпорадне враження, а не забуваймо, яку ролю грає фонема й в нашій мові як складова частина аж 11-ох дифтонгів.

Але це тільки на око. Автор нам того не каже, а „Свобода" не друкує, що транслітерація вживає лігатур над zh—ж і над всіма йотованими голосними і „півмісяця" над і — й, а чомусь не вживає над ts — ц (хоч має її в російській транслітерації ц). Отож це типова спеціяльна транслітерація, яка не надається до загального вжитку, ані взагалі не може допомогти при переборенні труднощів англійської транслітерації наших прізвищ.

І з практичних міркувань (щоб могти відчитати і розрізнити всі прізвища), і з національних (щоб наші прізвища не змішувати з чужими) нам потрібна транслітерація, яка давала б змогу безсумнівно відтворити оригінальну письмову форму, тобто — в застосуванні до нашого фонетичного правопису — не пропускала б ні одної літери, ані не відтворювала б одної літери комбінацією інших, які крім того мають ще й самостійне значення (напр., z, h, zh = ж; t, s, ts = ц тощо). Іншими словами: для кожної української фонеми окремий знак. Однак про це мусимо подбати ми самі. Тим, які транслітерують на свою мову (йдеться про ужиткову транслітерацію), не дуже важно дбати за особливості чужої вимови чи письма (їх вони часто можуть і не сприймати), а важно заховати власні правописні звички не обтяжувати свого письма незвичними комбінаціями літер, знаками тощо і взагалі вживати вигідну для себе транслітерацію. Однак тим, з мови яких транслітерують, це все дуже важно не тільки з престижевих, але й з практичних міркувань, тому вони намагаються ввести в уживання вигідну для них транслітерацію.

Особливо це стосується до прізвищ. Прізвище — не тільки мовна категорія. Воно й є звуково-письмовим символом людини, отже й носієм певної людської гідности, і тому в цивілізованому світі його шанують. Ця пошана проявляється, м. ін., і в респектуванні його постійности, незмінности (в багатьох мовах прізвища затримують традиційну письмову форму, незгідну з сучасним правописом). Але хоч оригінальною може вважатися тільки форма, яку прізвище має в рідній мові, а в чужих мовах це тільки імітації, все ж таки й ці імітації мусять відповідати певним вимогам, бо в чужомовному світі їм випадає роля, яку в рідному грає само прізвище, а навіть ще й більша, бо вони й мають ще деяку національно-репрезентативну функцію, якої прізвище в рідному оточенні ніколи не має. А друга, вже згадана вимога практична: можливість повністю відтворити оригінальну форму. Принципово це можливе тільки тоді, коли відома застосована транслітерація і коли вона добра. Практично ж воно з правила неможливе, якщо вживати різних, а ще й лихих транслітерацій, бож нема змоги відзначити, котру з них застосовано. А до чого доводить легковаження цієї вимоги, хай зілюструють ще три приклади.

Прізвище **Козак** за популярною нім. транслітерацією пишеться **Kosak**. Але як тоді транслітерувати **Косак**? Якщо **Kossak**, то немає змоги транслітерувати **Коссак**, отож доходимо до абсурду. І, очевидно, ніхто з невтаємничених не вгадає, чи **Kosak** — це **Косак** чи **Козак**, а **Kossak** — **Косак** чи **Коссак**, як і **Levytsky** — це **Левицький** чи **Левитський** і б. ін.

Прізвище **Mochyn**: по-нім. **Мохин**, по-франц. **Мошин**, по-анг. **Мочин** (мова про читача-українця, бо чужинець ще й застосує більш чи менш неправильну вимову!).

Прізвище **Kusmich**: **kus** може означати **Кус** і **Кусь**, а враховуючи нім. транслітера-

(Закінчення на стор. 5)

О. Дерещ

РОГИ МАГАРАДЖІ

(1)

З-під розлогої сосни, яка вже простояла біля сотні літ і оперлася гірським бурям та безпощадній руці людини, вийшов на старий зруб, порослий переспілим малинником, повільно, повний поваги, олень, цар лісів і король звірів. На голові в нього пишалася королівська корона з вісімнадцяти пасемками, густо оперлена в насаді з широким розп'яттям вгорі, найкраща прикраса голови між всіми звірями в світі. Олень підніє вгору вуха, ловлячи далекі шелести, висунув вперед голову, похилив буйні роги і завмер в чуйній, непорушній позі, вдихуючи випари землі і ранній холодний воздух. Серед тиші тільки пара його віддиху клубками окутувала його голову та тихо гойдалися вершки ялиць. За ним під соснами збиті в гурт стояли лані, заслухані, як він, в тишу лісу.

Та нараз від розлогого зрубу легкий подув вітру приніс рик іншого оленя, що також вийшов шукати любовної пригоди, бо настав час кохання для гірських царів. Впав дикий рев гірського леґіня, що шукав собі любки і оголошував горам, звірям і людям, що король гір вийшов на весілля. Повітрям сколихнув бадьорий визов повного творчої сили звіря, що ним оволоділа могутня жага. Він кликав на двобій всіх суперників, щоб в шляхетнім змаганні повеличатися своєю силою і виборюти собі право сильнішого.

Вісімнадцятилітній с т о я в непорушно і ловив визов. Сильнішим бігом закружляла в нього кров, вдарила до голови, заморочуючи його сторожкість і напружуючи м'язи. Втягнувши в широкі груди -повітря, він відповів диким риком на рик, визовом на визов, Заклубилася пара витисненого повітря і далекою луною покотився горами могутній рик, що заявляв готовість до бою. Олень побіг кілька кроків вперед і знову застиг в безрусі, повний боротьби і радости бою, вичікуючи нетерпеливо знаку, чи противник згідний на двобій.

А з противного боку поляни пронеслися бадьорі виклики і шум топтаної ратицями трави та колихання низького молодняку. Немов два середньовічні лицарі на арені бігли проти себе два сильні олені, видаючи грізні звуки, щоб злякати противника та додати собі відваги. Вперед висунені роги, могутня одинока зброя в двобою, колисали молодими соснами, які скапували каскадою холодної роси. Дикі звуки котилися луною горами, відбивалися від стін лісів і гинули далеко в далечині. А ген на другій, третій, десятій полонині, за одною, другою, десятою горою, по всім зеленім Бескиді грала могутніми звуками, сурмила ревом відвічна пісня любови. Тихим акордом шумів ліс, ритмічно колихалися верхів'я дерев, по безкраїм небі плило сонце і ціла природа творила своєрідну сценарію для лісової пісні любови царя карпатських лісів. В гущавині причаїлися тихо й непорушно лані і ждали, ловлячи слухами звуки знаної їм пісні.

Під могутнім напором грудей і рогів розхилилися молоді сосни і на простору поляну вискочили два борці. Хвилину міряли один одного, немов оцінюючи силу противника, а потім в повнім бігу зударилися. Напираючи цілою вагою тіла і напружуючи сталеві м'язи ніг, пробували звалити один одного на землю. Та тіла їхні немов приросли до землі і нікому не давали переваги. Так стояли як скам'янілі, низько схиливши голови, а тільки сапання і дикий стогін та кров'ю налиті очі свідчили, що тут йде справжня боротьба за життя або смерть. А коли вихили розкішних рогів і стрибки вбоки не могли звалити противника на землю, відскочили від себе, набрали розгону і знову вдарили роги об роги, немов мечі об наставлені шоломи, затріщало зломане ратицями сухе дерево, і воздухом заколисали реви злости й ненависти. І знову розлучилися борці. Зібравши всі свої сили і досвід пережитих боїв вісімнадцятилітній пішов на противника скісним ударом. Вминаючи наставлені роги противника, він в останній хвилині відхилив голову і в повнім розгоні вдарив противника в груди, звалюючи його нечайно на землю. Посипалися болісні удари сильних рогів на тіло на землі, болісно ревнув переможений і, зірвавшись з землі, соромно зник в гущавині. Випрямившись на весь ріст побідник потряс рогами, підніс догори голову і над полониною, що була свідком не одних вже змагань, пролунав рик перемоги.

Та несподівано фальшивий акорд прошибнув повітря і дикою луною покотився по горах. Олень стрибнув дивним скоком вгору, немов хотів відірватися від землі, впав на коліна і боком повалився на землю. Забив у повітрі витягненими ногами, хотячи зірватись, та по хвилині завмер без руху, а тільки з рани плила струмочком кров, багряна зів'ялу траву.

Від пня зваленої вітром ялиці відірвалася прихована там людина і, держачи в одній руці кріс, а в другій невідступний в горах топір, хильцем побігла до оленя і притихла при ньому. За кілька хвилин на зрубі залишилося тільки бездушне м'ясо з розрубаною, без рогів, чашкою.

Так загинув скоропостижною смертю найкращий леґінь гір і загинув не в лицарськім бою, але вбитий ненаситною рукою людини, не зазнавши тріюмфу перемоги.

Епілогом цієї драми на старім карпатськім зрубі була судова розправа.

До адвокатської кімнати ввійшов довголітній клієнт. Це був добре одітий мужчина, середнього росту, з повним лицем та хитрими й неспокійними очима. Говорив спокійно, зрівноважено, як пристало доброму господареві, який мав свої ліси, розлогі полонини і сотню овець.

— Яка біда привела вас, Дмитре, до мене? — спитав адвокат.

Клієнт важко відітхнув, вийняв з-за пазухи зложений папір і подав адвокатові.

І ще й яка біда, і то напаслива. Прочитайте й побачите. Адвокат швидко перебіг очима письмо, відложив його на стіл і мовчки допитливо глянув на клієнта. Хвилину оба мовчали. Адвокат з'ясовував собі стан справи, а клієнт глядів на його лице, немов провірюючи, яке враження зробило письмо на адвоката.

— Ну, а роги гарні були? — впав несподівано запит.

— Та що ж ви? Які роги? Що за роги? То ви справді думаєте, що я, статочний ґазда, лакомився б на оленячі роги і шукав собі біди? Та кажу вам, як на сповіді, що це оскарження то мерзенна клевета. Ви знаєте добре, що мене вже давно переслідують і поліція, Сільвінія, та й староста мене чіпає і інші посіпаки, а то все за політику та й тому, що я з вами йду рука в руку. І Дмитро почав вичислювати, скільки разів він платив кару то за собаку, що не була на припоні та в ліс за зайцем загналася, то за ґноївку, що вулицею протікала, то за вівці, що зайшли в скарбовий ліс, або в ліси Сільванії. Кажу вам, що вже бідному селянинові нема де жити в спокою на цім світі. Так тиснуть та дусять, що й дихати свобідно не можна. А тут ще причепилися з дурним оленем. Та де я маю час ходити на лови. Я й забув, як кріса брати до руки. Хоч при війську не було кращого стрільця від мене — та то вже давно минуло і я нині не знаю, чи приклад стрільби прикладається до лівого, чи до правого рамени. Бачите, який я приплекав живіт — то як я з ними можу ходити по горах і вертепах? Мені вже на карку п'ятдесят літ з додатком сіло, і я більше синами вислуговуюся, чим сам роблю.

(Закінчення буде)

НЕМА ТО ЯК НА „СОЮЗІВЦІ"!

СОЮЗІВКА — незрівняне місце на вакаційний відпочинок серед чудової гірської природи та в обставинах найбільшого комфорту, серед рідного оточення і в рідній культурній атмосфері. Плянуйте свої вакації на Союзівці! Замовляйте наперед місце для себе і своїх рідних Домовляйтесь з приятелями і знайомими та зустрічайтесь на Союзівці! Пишіть на адресу: Ukrainian National Ass'n Estate, Kerhonkson, N. Y. або телефонуйте: *Kerhonkson 5641*

СОЮЗІВКА: КЛЮБ „ВЕСЕЛКА"

Природа, ліс і гори
Повітря, вода, простори,
Дев'ять будинків — кожний вілля,
Відпочинок, спорт, дозвілля,
Наче пишна українка —
Ця чудова СОЮЗІВКА!

ГОСТИННИЦЯ, головний будинок на СОЮЗІВЦІ, має 38 комфортабельних і люксусово устаткованих кімнат, з окремими лазнями, три бальконі з прекрасним видом на верхів'я довколишніх гір, велику вітальню, дві рекреаційні кімнати, бібліотеку і т.п., а внизу — величезну їдальню, найм одернішу кухню, ледівню і подібні приміщення.

„ШМАТОК УКРАЇНИ НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗЕМЛІ"

Дня 4-го липня 1953-го року, під звуки гимну американських українців „Далека ти, а близька нам, кохана Вітчино", піднесено на Союзівці вперше зоряний американський і синьо-жовтий український прапори, а Д. Галичин, голова Українського Народного Союзу, власника цієї чудової оселі при вступі в гори Кетскил біля містечка Кергонксон, назвав її „шматком України на американській землі".

Все, що є і що діється на СОЮЗІВЦІ, виправдує цю назву. Там біля 300 акрів лісистих гір, що нагадують наші Карпати, там гірський струмок, що нагадує наш Черемош, там дев'ять чудових будинків, між ними віллі: „Полтава", „Ворохта", „Ясінє" і „Чернівці", що нагадують Соборну Україну, там „Чумацький шлях", там гори „Маківка" і „Лисоня", там купальний басейн, тенісовий корт, спортові майданчики, там клюб „Веселка", а над усім — голубе небо і золоте сонце, наче над нашим Поділлям. Прекрасну зовнішню обстановку доповнює люксусове внутрішнє устаткування: просторі спальні, з лазнями та постійною холодною і гарячою водою, великі вестибюлі, бібліотека, всі можливості для відпочинку, розваг і дозвілля в приміщеннях на випадок негоди, здоровий і обильний харч української й американської кухні, взірцева чистота, культурні і мистецькі імпрези, коротко — рідна обстановка і рідне оточення та рідна атмосфера — справжній шматок України на американській землі, придбаний за запрацьовані українськими руками гроші для здоров'я, вигоди і культурної розваги американських українців.

Вілля ПОЛТАВА, один з дев'ятьох будинків СОЮЗІВКИ. Вона, хоч належить до цілого комплексу забудовань цієї оселі УНСоюзу, має всі потрібні устаткування, щоб дати повний комфорт двом чи більше родинам.

Вілля ВОРОХТА, подібно, як і ПОЛТАВА та інші віллі СОЮЗІВКИ, цілком „потопає" в зелені дерев. Вона теж може примістити вигідно кілька родин. А за нею, внизу, шумить гірський струмок.

Вілля „ЯСІНЄ", подібно, як і всі інші будинки СОЮЗІВКИ, цілком відремонтована та влаштована так, щоб запевнити максимальну вигоду і комфорт її мешканців. Всі будинки СОЮЗІВКИ, хоч у більшості побудовані з каменю, мають модерну алярмову систему та всі ґарантії і забезпечення від вогню.

Водоспад — одне з численних „чуд природи" на СОЮЗІВЦІ.

„СОЮЗІВКА" СЬОГОДНІ

Змінюються часи, змінюються люди, змінюється й „Союзівка". З тою тільки різницею, що часи і люди змінюються переважно на гірше, а „Союзівка" невпинно поліпшується і вдосконалюється. Вже в минулорічному сезоні здавалося, що „Союзівка" досягнула вершок відпочинкової і розвагової досконалости для вакаційників і прогульковців. Тим часом, за минуле „безсезоння" вона знову зробила величезний крок уперед і сьогодні є одним з найкращих і безконкуренційних вакаційно-відпочинкових ресортів у цілій околиці.

Що нового на „Союзівці" в порівнянні з минулим роком? Правду сказавши, майже все нове, за виїмком самого місця та стін будинків, хоч і їх відновлено, а тапети на них замінено вогнетривкою фарбою. Пригляньмося коротко тим новинам, починаючи від в'їзду.

Насамперед — цілком приготовано до вжитку і користування гостей ставок, що є праворуч при в'їзді. Перед початком сезону із ставка спущено воду і очищено його дно та береги від намулу. Опісля посипано дно піском, а береги вкрито водонепроникливою глиною. Всю околицю біля ставка прочищено і впорядковано. Щойно тоді закрито отвори, і джерельна вода наповнила ставок знову. В цьому сезоні він доповнюватиме численні інші атракції „Союзівки" і цілком певно стане одним з найбільш відвідуваних місць. Данило Слободян, управитель „Союзівки", плянує тепер заінсталювати довколо ставка електричні, різнобарвні світла, спустити на воду кілька човників і — радій молода, або й трохи старша, душе!

Поліпшено і в'їзд до „Союзівки" — дещо поширено і вирівняно й без того досить рівну дорогу.

Чорноземним намулом зі ставка вкрито простір між будинками, вибрано з нього камінчики, зорано, заскороджено і засіяно травичкою, що тепер густим, зеленим килимом вкриває все лісисте подвір'я „Союзівки".

Прочищено, вирівняно й вигладжено велику гольфову площу перед клюбом „Веселка" та басейном. Сам басейн цілком відремонтовано, а при ньому заінстальовано новий трамплін, наладнано душ, вдосконалено довкілля. Біля басейну розставлено більше лежаків та столиків з парасолями від сонця.

Праворуч від басейну, під великими, кріслатими деревами приготовано відповідне місце на „пообідню дрімку" на траві для тих, що волють сховатись від сонця. А зараз побіч на м'якій траві влаштовано гойдалки для дітвори і „підлітків"; там же — гладка ковзанка, загорода з піском та майданчики для дитячих забав.

Розглядаючись далі по подвір'ю між будинками, спостерігаємо всюди ідеальну чистоту. Перед головним будинком — Гостинницею перебудовано великий квітник, пахощі якого розносяться по всій околиці. Побіч, під деревами — нові лежаки, крісла і столики. Впорядковано квітники біля „Ворохти". Там же, між „Ворохтою", і будинком, призначеним на захист для старших віком членів УНС, спостерігаєте нове „явище" — нововикопану, чи радше нововибиту в скелі криницю. Правда, немає над нею „журавля" і не скрипить колесо, що спускало б одно відро вниз, а друге вгору, бо схований десь мотор заступив тут людські руки і невпинно помпує чисту джерельну гірську воду у великий резервуар, який постачає воду до всіх забудовань. До речі, і цей резервуар відремонтовано, ущільнено та поліпшено. Заінстальовано теж модерний фільтр, крізь який проходить кожна краплина води для вашого вжитку.

Про ці — так би мовити — зовнішні поліпшення на „Союзівці" в цьому сезоні можна б писати і ними захоплюватись без кінця. Але це ще не все, бо такі самі поліпшення й вдосконалення ви спостерігаєте на кожному кроці і в будинках. Всього не описати, але пригляньмося бодай головному будинкові — Гостинниці. Насамперед — тут ідеальна чистота. Ви входите і дивуєтесь, що вас не просять перед входом скидати запорошене дорогою взуття, як то буває при вході до мечеті. Пухнасті килими приглушують ваші кроки, а ввійшовши до величаво-інтимного вестибюлю, ви розгублюєтесь і не знаєте, що вам робити: сідати у вигідному, м'якому фотелі, що мовчки вас до того запрошує, підійти та „покрутити" великий радіоприймач, яким можете „ловити" весь світ, приглянутись телевізії, продовжувати свою ходу за стрілкою до бібліотеки, або до їдальні, чи сходами — до одної з численних спалень. Але вам назустріч усміхається із засклeного, чепурного „офісу" Ярослав Балабан, теж на цей сезон „відремонтований" легкими, ґумовими „тихолазами" та іншою зовнішньою „офіційщиною". Підходите до „віконця" і знову дивуєтесь, як це можливо, щоб за такий комфорт, такий люксус на кожному кроці, за такі незрівнянні вигоди і відпочинкові можливості вимагали від вас приблизно таку саму ціну, яку ви мусите видати на прожиток в задушливому, розпеченому літнім сонцем місті.

Ваше здивування буде ще більше, коли ви зайдете до їдальні. Бо чи ви знаєте, що, не підвищуючи в нічому цін за побут, управління „Союзівки" заанґажували в цьому році, крім минулорічного кухаря, ще й висококваліфіковану головну кухарку, яка зробила в кулінарській професії справжню „міністерську" кар'єру, працювавши в найславніших готелях і курортах країни?!

Опис „Союзівки" можна було б продовжувати в безконечність, але жаден опис не заступить і не віддасть точно тієї безмірної краси і тих усіх вигод та можливостей відпочинку, що їх має і дає „Союзівка". Щоб „Союзівку" пізнати, треба її бачити! А хто раз її побачить і раз у ній побуде, той нетерпеливо очікуватиме не тільки вакацій, але й кожного кінця-тижня, кожного вільного дня, щоб могти його використати для прогулянки та побуту на „Союзівці".

До управління „Союзівки" звертаються постійно американці українського та іншого національного походження, запитуючи, коли „Союзівка" буде відкрита для неукраїнської публіки. Ті з американців, що вже побували на „Союзівці", переконані, що бодай мінімальна рекляма в американській пресі спричинила б те, що „Союзівка" не „обігналася б" від гостей.

Покищо „Союзівка" призначена в першу чергу для користування нашому загалові і її не реклямується серед американців, хоч вступ на неї для кожного вільний. Як показують дотеперішні зголошення, цьогорічний сезон, зокрема місяці липень і серпень, заповідаються направду „велелюдні". Правда, в цьому році добудовано і влаштовано нові приміщення, але все ж таки радимо всім охочим наперед зарезервувати собі місце, зокрема якщо плянуєте довший побут. У кожному разі — „Союзівка" очікує Вас!

ЧИ ПОБУТ НА СОЮЗІВЦІ „ДОРОГИЙ"?

Часто можна почути з уст одного чи другого громадянина, що він радо поїхав би на вакації на „Союзівку", але це „дорого коштує". Чи справді побут на „Союзівці „дорогий"?

Отже, тиждень побуту на „Союзівці" в повному розгарі сезону (липень-серпень) коштує 45 до 55 (в гуртожитку — тільки 40) долярів тижнево від особи. За цих пересічно 50 долярів (малі відхилення цін залежать від кімнати, яку собі виберете) ви дістаєте:

1. Люксусове приміщення в горах;

2. Кімнату в одному з будинків, кожний з яких міг би вважатись першорядним готелем навіть у найвибагливіших умовинах великих американських міст;

3. У кімнаті маєте найвибагливіше устаткування: м'яке ліжко, відповідне до сезону накривало, чистеньку, постійно змінювану постіль, окрему вбиральню, з ванною, душом та постійно холодною і гарячою водою;

4. Три рази денно обильний, здоровий харч української і американської кухні:

а) снідання: до вибору овочевий сок або сезонові овочі, відповідно до вашого бажання приготовані яйця, до вибору вівсяна або інша каша, булочки з маслом, до вибору кава, молоко, какао або чай;

б) обід: салатка „на апетит", до вибору суп чи борщ, до вибору кілька родів м'ясива або з української кухні вареники чи голубці, і на десерт до вибору різні роди мороженого, сезонові овочі, солодке та кава, чай або молоко;

в) вечеря: подібно, як обід з відповідною зміною приготованих страв.

5. Повну обслугу в прибранні кімнати, в їдальні.

6. Всі відпочинкові можливості: лісисті гори на прогулянки, басейн, ставок, майданчики для різних родів спорту, клюб, читальню, часом кіно та постійно влаштовувані культурно-розвагові імпрези в рідному середовищі.

Відомо, що „Союзівка" перед тим, заки стала „Союзівкою" і власністю членства Українського Народного Союзу, була впродовж приблизно 30 років санаторією для реконвалесцентів. Вона була власністю лікаря д-ра Форда та поставлена на найвищому рівні здоровельних і відпочинкових вимог. Ці здоровельні і відпочинкові можливості ще тільки збільшив УНСоюз, відкупивши цю посілість від спадкоємців д-ра Форда. Усі ті здоровельні і відпочинкові можливості ви дістаєте тепер за тих 45 до 55 долярів тижнево!

Сам харч, який приготовляють для вас на „Союзівці" найбільш кваліфіковані кухарі, коштує Союзівку приблизно 25 долярів. Дорахуйте до того приміщення, обслугу, податки і всі можливі тільки забезпечення і тоді прийдете до того самого переконання, до якого прийшов один з відомих наших бизнесменів з Ню Йорку, заявляючи управі „Союзівки": „Панове, я не можу собі уявити, як ви можете вийти з такими низькими цінами?"

Справді, як можна вийти, коли вас — якщо ви хочете прилично жити, коштує приблизно таку саму ціну прожиток у місті? Як може „Союзівка" „вийти" з такими цінами, коли, наприклад, вам за одну таку кімнату в готелі в місті треба було б заплатити пересічно сім-вісім долярів денно? Як може „Союзівка" „вийти" з такими цінами, коли в усіх довколишніх подібних американських оселях цінять за один тиждень від 75 до 150 долярів?

Відповідь цілком проста: бо „Союзівка" призначена не на зарібок, а тільки для здоров'я і користи та вигоди широкого загалу членства УНСоюзу та всієї нашої спільноти. Тому то за побут на „Союзівці" ви платите тільки те, що фактично коштує і ані одного цента більше!

ОДИН ДЕНЬ НА „СОЮЗІВЦІ"

Як проводять люди свій відпочинок на „Союзівці"? Загальне уявлення дасть вам короткий опис одного дня.

Ви на „Союзівці". Виспавшись доволі у м'якому ліжку, в білій, як сніг, постелі, в просторій, чистій кімнаті, Ви прокинулись від щебету пташок, від ясного сонячного променя, що закрався до Вашої спальні крізь галузки дерев, або просто тому, що вже виспались.

Ви не потребуєте поспішати — до роботи ж не йдете. Послухавши пташиного співу чи шуму дерев, ви встаєте і по м'якому килимі йдете до своєї вмивальні, майже такої ж просторої, як і спальня. Тут можете помитись в такій воді, яка вам найбільше відповідає, бо завжди є гаряча і холодна вода. Можете взяти душ або скупатись у ванні. А якщо ви любите спорт, то можете, помившись, піти й викупатись у великому басейні та скочити собі кілька разів з нового трампліну в кришталево чисту воду.

Помившись і одягнувшись, відповівши на численні „добридень" та й самі привітавши таким же „добридень" зустрічних — на „Союзівці" всі „знайомі" і привітні — йдете до їдальні на снідання. Воно відбувається від год. 8-ої до 9-ої. Тут і там при столиках вже бачите тих, що раніше від вас встали. Сідаєте на вигідному, м'якому кріслі, а біля вас уже усміхнений Мирон, чи хтось інший або інша з прислуги. Він питає, чого ви бажаєте: овочевого соку, вівсяної або іншої каші, смажених чи варених яєць, або може яєць з солониною чи шинкою, хліба або булочки, масла, кави, молока або чаю, — коротко, чого душа забажає. А з голосників чуєте притишену, ранішню музику.

Поснідавши, ви йдете до вестибюлю, берете в руки ранішню газету, „Свободу" або одну з крайових чи місцевих американських, слухаєте радіо, чи розмовляєте з давнім або припадковим знайомим і приглядаєтеся звичайному в того роду оселях рухові.

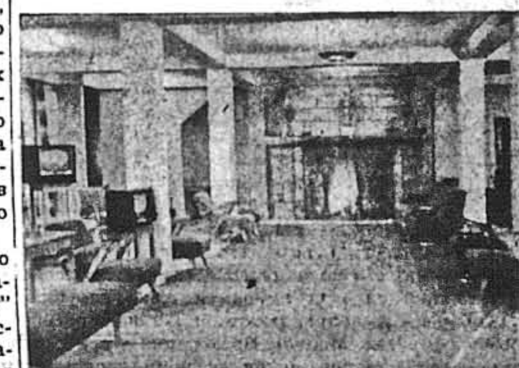
Дехто любить використовувати ранішню пору на прогулянки. А прогулюватись є де! Виходите доріжкою біля будинку-захисту, переходите один і другий місток через гірський потік і тут бачите дороговкази: „На Лисоню", „На Маківку", „Чумацький Шлях" і т. п. Вибираєте, скажімо, „Лисоню". Йдете спочатку ширшою, а опісля вже тільки „індіянською" стежкою, поглядаючи на стрілки, намальовані бронзовою фарбою на деревах чи каменях. Довкола ліс, кущі. Приходите над гірський струмок „Черемош", і тоді вже йдете його берегом. Часом віддаляєтесь в сторону, щоб зірвати малину або приглянутись пташині. Отак мандруєте, на повні груди вдихаючи свіже і запашне гірське повітря та любуючись красою природи.

Пройшовши біля водоспаду, що творить „Зелений басейн" — природній збірник води завглибшки з високу людину, проходите біля другого водоспаду, від краси якого не можете відірвати очей, і пнетеся ще з пів години вгору. І ось ви на „Лисоні". Присідаєте на гладкому камені. Як далеко сягає око, — перед вами вкриті зеленню гори, що нагадують

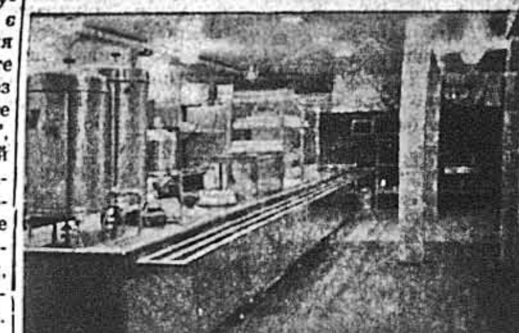
(Продовження на стор. 4)

Одна з численних спалень на СОЮЗІВЦІ. Галузки дерев досягають вікон, щебетання пташок заколисує Вас до сну, і тоді, коли в місті Ви не можете знайти прохолоди від нестерпної спеки, на СОЮЗІВЦІ Ви часто натягаєте на себе вночі друге накривало.

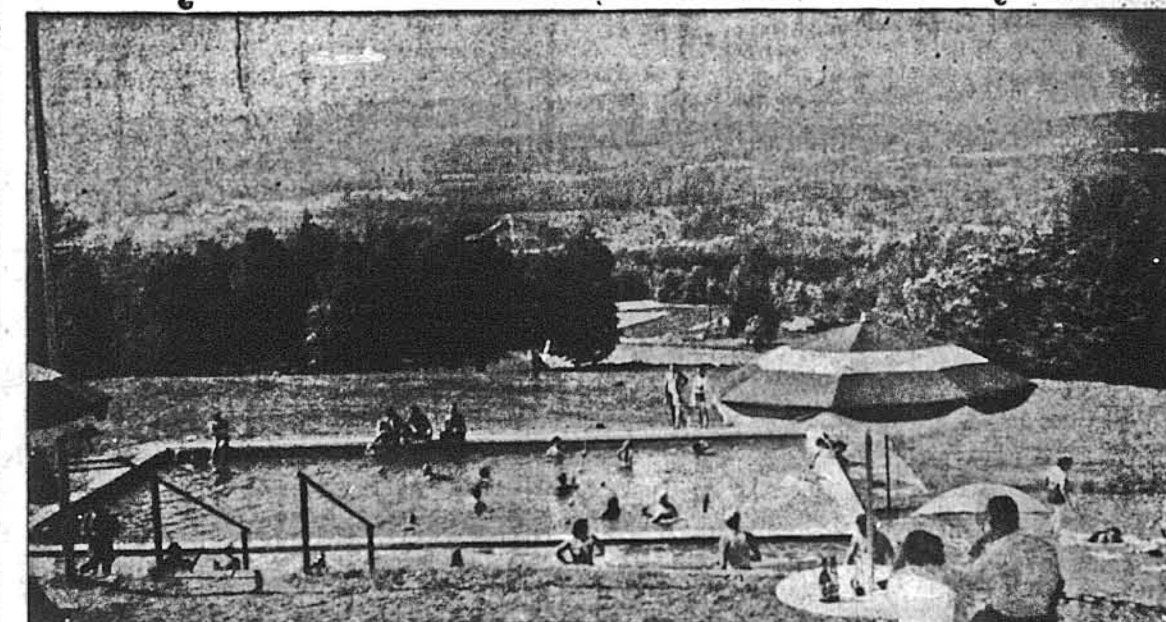
Вестибюль у Гостинниці на СОЮЗІВЦІ. Тут ватран (камін), в якому вечорами весело потріскує вогонь, тут наймогутніший радіоприймач, яким можна „ловити" радіопередачі з усього світу, тут телевізія, тут сцена для принагідних імпрез, а побіч, в іншій кімнаті — читальня.

Це наймодерніша кухня на СОЮЗІВЦІ, в якій за всіми приписами гігієни приготовляється харч для гостей. — Ви завжди маєте до вибору кілька страв.

Чудовою їдальнею на СОЮЗІВЦІ могли б пишатися найкращі столичні ресторани і готелі.

Купальний басейн на СОЮЗІВЦІ становить чи не найбільш принадливу силу для гостей, головно молодших, в денній порі, подібно як вечірні клюб ВЕСЕЛКА біля басейну, з традиційним „баром", залею до танців, більярдом та іншими розваговими можливостями. Від басейну та „Веселки" — прекрасний вид на довколишні гори.

Прогулянки в гори урізноманітнюють побут на СОЮЗІВЦІ

ЯК МИ ПОЧИНАЛИ СЕЗОН НА „СОЮЗІВЦІ"

Початок сезону на „Союзівці" припав цього року в досить — сказати б — незручну пору, бо в той сам час, як у Вашингтоні починалась 23-тя конвенція Українського Народного Союзу. Ясно, що на ту конвенцію поїхали не тільки всі члени Головного Уряду, але й багато членів УНСоюзу, які в іншому випадку були б в такому часі на „Союзівці". Проте, сезон треба було починати, відкладаючи на пізніше його офіціяльне відкриття. На започаткуванні сезону було на „Союзівці" біля 80 осіб. Була приготована теж відповідна програма, яку попередив обов'язковим „коротким словом" п. Ярослав Балабан, репрезентуючи управління „Союзівки". Його „промова" звучала „по-ікерівському" приблизно так:

Добрий вечір; Гуд івнінг! — або по-нашому і по-вашому — Гелов!

Так буває, як є велике підприємство — великий бизнес — то всі його відділи повинні разом, гармонійно, співпрацювати. Так воно є і в нашому Народному Союзі — бо це також великий бизнес — але часом так і не є. Трапляється, що в тому самому бизнесі — одне підприємство перешкоджає другому. Так сталося під час цього меморіяльного вікенду. В цих днях збіглися дві важні для Народного Союзу події: започаткування сезону на „Союзівці" — і Конвенція у Вашингтоні. Розуміється, — я ставлю відкриття сезону на перше місце, бо то є мій бизнес, але Головний Уряд і Екзекутива і всі делегати — поставили конвенцію на перше місце — і наслідок є такий, що вони не тут , з нами, а там — або їдуть туди, або вже поїхали. Поїхала вся груба риба, самі генерали, та повели за собою цілу союзову армію...

Ну, але хто був при війську, той знає, що як нема на фронті старшого офіцера, то команду перебирає молодший капраль. Так і мені, ніби тому молодшому, припала нині честь і приємність відкрити початок уже другого сезону нашої „Союзівки" — у Вашому, дуже милому і дуже симпатичному товаристві. Відкриваємо його нашою скромною, бо тільки одногодинною музично-літературною вечіркою — в якій візьмуть участь наші два гумористи, Микила Понеділок та Іван Керницький по літературній частині — а по музичній — наш милий гість п. Шипко — народжений в Клівленді, а натуралізований в Джерзі Сіті, який недавно виступав з великим успіхом на Союзовому Фестивалі в Карнеґі Голл — разом зі своєю гармонією. Цю гармонію ви зараз почуєте. Пан Шипко — відкриє нашу програму бадьорим маршом! Машерувати не треба, прошу сидіти на місцях.

(Після маршу):

Іван Керницький і М. Понеділок, це такі два фринди, яких нема на світі. Хоч один з великої України, а другий з трохи меншої, то живуть разом у соборній згоді вже з роки — отже здобули рекорд. Їх можна уважати такими приятелями, як Максим і Клим, про яких ми колись читали в краю, як ходили до школи, а по-американськи, то їх можна порівняти, до тих двох комиків — Мартіна і Джері Люїса. До речі — Микола так виглядає, як молодший брат Джері Люїса, а як іде до кіна на 14-ій вулиці, то всі дівчата за ним обертаються і кажуть: Лук, то є той комедіянт! Пан Микола нині трохи змучений, бо він довго плавав... коло басейну, по траві, бо до води не мав відваги влізти і намовляв „Чемного", але пес також не дурний. Нащ Микольцьо прочитає нам як то він виступав — не в кіні — а в театрі. — По ньому виступить його фринд, пан ІКер, відомий з того, що добре пише, але тихо читає, але ми йому це даруємо через те, що Микола добре кричить...

ГОСТІ НА „СОЮЗІВЦІ"

Уже в перших днях після започаткування сезону на „Союзівці" побували:

П. Іван Головка з дружиною Софією з Ню Йорку; п. і пані В. Собело з Ілиной; п. і пані М. Вісілевич з Шікаґо; пані Ольга Копачук і Софія Гаєвська з Ню Йорку; пані Анна Статникова з внучкою Олею з Асторії; пп. Іван Керницький і Микола Понеділок з Ню Йорку; п. Галина Слободян з Елизабету; п. Тома Шипко з Ню Йорку; п. Мирослав Стебельський з дружиною з Нюарку; п. Мері Шимів з Бронксу; пані Ганна Придаткевич та Ірина Родик з Ню Йорку; п. Михайло Мук з Ню Йорку; п. Марія Шевера і Сем Шевера з Бронксу; Еміль Спанік з Бронксу; п. і пані Сулима з Бронксу; п. і пані Данило Кирилюк з Брукли́на; п. Володимир Козіцький з родиною з Бруклина; п. Йосип Цар з Ню Джерзі; п. Наталія Малець з Ню Йорку; п. Михайло Дорош з Нюарку; п. Петро Литвин з Ню Йорку; п. Микола Тарнавський з Ню Йорку; пп. Микола Гавриш, Володимир Терезевський, та Іван Яремчук, усі з Перт Амбою; п. Василь Загроднік з Ню Йорку; п. Михайло Петрів з Рачестеру; п. Франко Петрів з Рачестеру; пп. Юлія та Адріян Іванчуки з Ню Йорку; пп. Юлія та Анна Питак з Ню Йорку; п. Стефанія Зборівська з Асторії; п. Микола Колесса з Ютики; п. Джін Козік з Лонґ Айленду; п. Антін Дацківський з дружиною з Ню Джерзі; п. Нестор Паславський з Ню Йорку; п. Симон Челак з Джерзі Сіті; Всч. о. А. Кущак з Флашинґу; п. Юстина Федан з Пенсилвенії; п. Роман Ониськів з Форест Ґіллс; проф. П. Ковалів з дружиною з Ню Йорку; п. Лев Хомич з Ірвінґтону, п. Степан Дембіцький з Ню Бронсвик; п. Д. Галичин; п. і пані Гайові з Филаделфії; п. Григорій Герман з родиною з Мейвуд, Н. Дж.; п. М. Вояр з Бруклина; п. М. Данильченко з дружиною з Тінек, Н. Дж.; п. Гелен Шліфер з батьком з Ню Йорку; п. Ірина Гладка з Бруклина; п. Дам'ян і Ліза Поритко з Ню Йорку; п. Володимир Батіг з Ню Йорку; п. Катерина і Ольга Притула; п. Софія Дацишин; мґр. Роман Кекіш з дружиною з Ню Йорку; п. Микола Шимоняк з Ню Йорку; п. Ярослав Гавур з родиною з Джерзі Сіті; постор В. Купчинський з Ню Йорку; п. Роман Слободян з родиною з Елизабет; інж. О. Литвиненко з Ню Йорку. та інші, які або не вписалися в книгу гостей або імена важко було відчитати.

НЕ МАЮТЬ СЛІВ ПОХВАЛИ

У просторому, ясному і завжди приємно холодному вестибюлі „Союзівки", де приміщене теж бюро управи, стоїть на столику велика „Книга Побажань", у якій гості і відвідувачі можуть вписувати свої, власне, побажання. Кільканадцять сторін цієї книги вже записані різноманітним письмом, під яким видніють такі різноманітні підписи тих, що вважали за відповідне вписати там своє побажання чи свої завваги. Інтересні речі там можна вичитати, а вже насамперед і найбільше признань та похвал для УНСоюзу і його уряду за придбання тієї чудової оселі. „Мені бракує слів, щоб могти висловити моє вдоволення і одушевлення з побуту на Союзівці..." — пише п. Ст. Н. з Ню Йорку, провівши тиждень часу на Союзівці разом з родиною. І в тому самому тоні написана більшість завваг. Хвалять „Союзівку", як оселю, хвалять її відпочинкові можливості, хвалять природу, ліс і воду, хвалять харч і устаткування, хвалять усе. „Мене від місяців боліла голова, але цей біль наче рукою відняло на Союзівці..." — твердить В. М. з Филаделфії.

Звичайно, крім похвал та подяк записані в книгу теж деякі докори і зажалення, але вони — за старою Стороженківською традицією — відносяться переважно до сусідів та знайомих тих, що побували на „Союзівці", мовляв, „збивають гроші" і опісля видають на лікарів, бо жалують собі так потрібного для здоров'я відпочинку поза задушливим містом.

Своє побажання вписала до книги і 8-літня Ірка К., кажучи коротко: „Я не хочу їхати додому!"

ОДИН ДЕНЬ НА „СОЮЗІВЦІ"

(Закінчення зі стор. 3)

наші Карпати, а внизу серпентинами в'ються шляхи. Тут і там виблискують озера і красуються оточені зеленню оселі.

Другого дня ви йдете в іншому напрямку, іншим „шляхом". І тут така сама краса і незабутнє враження.

Вернувшись з прогулянки, ви можете ще якийсь час „покрутитись" між віллями та забудованнями, посидіти собі у вигідному фотелі чи полежати в лежаку біля квітника, спостерігаючи людей. Можете піти до бібліотеки і вибрати собі цікаву книжку, можете зайнятись на одному з майданів спортом, і так не зчуєтесь, як „стрілка годинника невблаганно посунулась вперед" на год. 12.30, коли починається обід.

Ви йдете до своєї кімнати, миєтесь, причісуєтесь і сходите вниз до їдальні, де вже маєте „свій столик" та відповідне товариство. Повторюється процедура із сніданням. Замовляєте, що — як кажуть — душа забажає. Можете мати також „щось" на апетит, якого вам і так не бракує, опісля суп — звичайно до вибору — і знову до вибору кілька страв з американської чи української кухні: різні роди м'ясива, до того картопля і ярина, салатка, або з української кухні — вареники чи голубці, до того гарячий або холодний борщ зі сметаною, опісля морозиво, різні роди тістечок та солодкого, кава, чай чи молоко. Крім того, в куті їдальні стоїть півмісяцем дискретна „бара", з якої можуть вам подати холодне пиво чи будьякий інший напиток, включно з „шампаном". Під час обіду ви розмовляєте, оглядаєтесь за знайомими чи новими гостями, або слухаєте собі музики, переважно української.

Після обіду вас знову очікує багато можливостей. Можете піти передріматись у своїй спальні, можете це саме зробити на одному з лежаків в тіні дерева чи на сонці, можете піти із знайомими на партійку бриджа. Все можете. Не забуваєте і про басейн. Там тепер скупчується більшість відпочинковців. Одні „смажаться" на сонці, інші „мокнуть" у воді, ще інші при столиках на сонці або під парасолями в тіні прохолоджуються холодними напитками з недалечкого клюбу. Матері втішаються своїми дітьми на гойдалках. Відбуваються всі роди спорту. Ви направду відпочиваєте усім своїм єством.

Одною з атракцій на „Союзівці" є вечеря. Вона відбувається від год. 6-ої до 7-ої ввечері і має завжди своєрідний „урочистий" характер. На вечерю приходять усі свобідно, але — у вакаційних обставинах — святочно одягнені. На вечерю жінки часом виходять у вечірніх сукнях, а чоловіків ви навряд чи побачите без краваток. Тут і там при столі бачите „високе крісло" (гай-чер) і в ньому „майбутність нації", що бажала б згромадити в роті або в руках усе, що тільки може досягнути зі стола. Часто під час вечері представляють нових гостей, або трапиться якась уродинова чи інша дата, яку варто відзначити. І так кожного дня все щось нове й цікаве.

Після вечері — осередок життя на „Союзівці" переноситься до „Веселки" — клюбу. Там відбуваються культурні розвагові імпрези, часом висвітлюються актуальні фільми, а найчастіше — грає музика до танців. У бічних кімнатах — більярд, бридж, столова ситківка та інші розваги. Одна стіна в клюбі скляна, крізь яку ви можете любуватися прекрасним краєвидом. Часто біля клюбу і басейну збираються любителі співу — і тоді далеко над околицею гомонить українська пісня.

І так день за днем, усе щось нове, приємне і радісне. Ви відпочиваєте і набираєтесь нових сил до життя і праці. Справді, НЕМА ТО, ЯК НА СОЮЗІВЦІ!

ВСІ ДОРОГИ ВЕДУТЬ НА СОЮЗІВКУ

Де б Ви не були й чим Ви не їхали б, Ви завжди потрапите на СОЮЗІВКУ. Якщо Ви хочете їхати автобусом, поінформуйтесь в місцевій автобусовій компанії про найкращі й найкоротші получення. З Ню Йорку й околиці найкраще користуватись т. зв. Short Line або Inter City Line з автобусової станції при 41-шій вулиці й 8-мій евеню. Якщо Ви їдете автом, скористайте з поданої тут мапки загальної схеми головних шляхів. Для інформації подорожі автом з ближчих осередків подаємо: З НЮ ЙОРКУ: Через міст Вашинґтона шляхом ч. 4, або через тунелі шляхом ч. 3 до головного шляху ч. 17 і ним на північ до шляху ч. 209 у Wurtsboro, там звернути вправо й їхати до Еленвіл-Кергонксон, де окрема таблиця поінформує Вас про черговий зворот вправо на СОЮЗІВКУ. А якщо Ви любуєтесь прекрасними гірськими краєвидами, то з 17-тки можете звернути за містом Goshen вправо на шлях ч. 302, їхати ним до Pine Bush і там звернути вліво на шлях ч. 52 та їхати до Еленвіл й опісля ще малу віддаль 209-ткою до бічної дороги на СОЮЗІВКУ. Не менш вигідне комунікаційне получення мають із СОЮЗІВКОЮ теж всі інші місцевості та всі інші стейти, — бо

ВСІ ДОРОГИ ВЕДУТЬ НА СОЮЗІВКУ!

УСПІХИ МИСТЕЦЬКОГО ДОРОСТУ

Загальна турбота про молодь наказує звернути спеціяльну увагу на дорість у різних ділянках нашого громадського і культурного життя. Саме ділянка культурного життя повинна бути для нас найважливішою, бо вона створює це духове єднання з усім нашим рідним: з рідним краєм, з рідною культурою і рідною традицією.

І ця турбота про мистецький дорість подиктувала деяким мистцям громадянський обов'язок створити для української молоді міліє для мистецького зростання, дати цій молоді змогу пізнати українське мистецтво та й для нього працювати. Вже два роки проіснувала у Филаделфії Українська Мистецька Студія і за той час вспіла вона показати громадянству висліди праці студентів двома річними виставками.

Недавно в залях дому ЗУАДКомітету відбулась друга річна вистава праць учнів Української Мистецької Студії у Филаделфії і ця вистава і скількістю і якістю та й різнородністю експонатів вказує на великий мистецький ріст нашої молоді. Про значення мистецького мілієу для праці мистців і зростання мистецьких талантів годі говорити. На нашу думку мала продуктивність як-не-як великого числа українських працівників літератури і мистецтва — це в уершу чергу брак літературного, чи теж мистецького мілієу, в якому наростали б мистецькі проблеми, в якому міг би зроджуватись творчий імпульс. Лише дуже обдаровані ґеніяльні творці творять самітно. Звичайний ріст і літератури і мистецтва та й взагалі культури потребує цього культурного мілієу.

Як важко створити такий осередок, який могла б виповнити мистецька атмосфера, вказує і Филаделфійська Мистецька Студія. Для цього треба було посвяти кількох наших мистців, головно Петра Мегика і Петра Андрусева, які в відданістю й енерґією взались за це діло. ЗУАДКомітет відступив для Студії приміщення у своєму домі кільканадцять талановитих адептів уже два роки мають нагоду вчитись в українських мистців та й вчитись головно з увагою до українських мистецьких досягнень і вимог. Адміністрацію Студії веде проф. Петро Мегик. Теоретичні і практичні лекції малярства й історії мистецтва, з головною увагою для історії українського мистецтва, ведуть наперемінну обидва наші мистці П. Мегик і П. Андрусів. Відділ різьби веде широковідомий мистець-різьбар Богдан Мухин (якийсь час працював викладачем у Студії мистець Андрій Дараган).

Про висліди праці цих мистців для добра мистецького доросту говорить ця друга вистава Студії. Хто бачив таку ж виставку цієї Студії попереднього року, той бачить наглядно, який великий поступ зробили студійці. Це ж бо між експонатами картини, які можна б завісити у своєму кабінеті, чи їдальні: поправні і навіть із індивідуальним мистецьким смаком.

Закінчуючи ще один шкільний рік, провідник Студії П. Мегик не лише подякував директорові ЗУАДКомітету за поміч, яку має Студія через відпущення їй за малим символічним чиншом приміщення, але теж перед зібраною публікою висловив признання для вчителів, які попри заробкову працю віддають свій час вихованню мистецького доросту, — хоч могли б його використати для своїх мистецьких задумів. Він з признанням говорив теж про ту молодь, для якої з такою посвятою працюють наші мистці. Деякі із студійців отримали навіть премії, уфундовані ЗУАДКомітетом і Філією УКК у Филаделфії, як теж і відзначення, між ними Ніна Білецька, Наталія Безбородько, Христина Зелінська, Юлія Миколайська і Роксоляна Лучаковська: як теж вибиваються Ванда Завадовська і В. Вак-Войчук і Марія Мухин.

Виставку з приємністю оглянуло наше филаделфійське громадянство. Тут і олійні картини і шкіци вугіллям, портрети і „мертва природа", акти і краєвиди. Що більше, дуже багато експонатів відділу різьби, і вони навіть припали до вподоби.

У Студії теж звернено увагу на практичну сторінку і деякі з молоді, головно хлопці, мали нагоду навчитись підставових знань креслярства. Але на одну дисципліну треба звернути увагу — це на письмо. Виставлені зразки вказують, що в цій ділянці студійці дістануть добрі, фахові і по-мистецьки завершені підстави.

Для дальшої праці Студії треба б побажати дальшої витривалости її провідникам-учителям, щоб і фізичні труди і фінансові труднощі у веденні Студії не відтягнули їх від такої важливої справи, як виховання мистецького доросту.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ

Молодшій нашій ґенерації мало говорить назва Рапперсвіль. Це маленька місцевість у Швайцарії, де в роках 1870 до 1927 містився польський національний музей. Після невдачних польських повстань проти Росії польські активісти опинилися на еміґрації і, не зважаючи на те, що поляки могли під Австрією діяти без жадних обмежень на культурному й політичному полі, заснували у Швайцарії національний музей. Він існував і працював понад 50 років до часу перенесення його до Варшави після віднискання незалежности Польщі.

Українські еміґранти теж подумали були про збереження пам'яток української культури на чужині поза орбітою безпосереднього впливу займанців. Заходами активних одиниць постав був Музей Визвольної Боротьби України в Празі, а понадто наукові бібліотеки в Чехословаччині й Німеччині. Доля їх не подібна до долі Рапперсвільського музею. Багаті збірки Празького Музею не встоялися перед воєнною хуртовиною, що пронеслася над Европою в сорокових роках. Будинок музею, сильно пошкоджений бомбардуванням в останніх місяцях війни, попав в травні 1945 року в большевицькі руки. Дальша доля музейних збірок нам невідома. Ці збірки, якщо навіть збереглися, то вони в кожному разі цілком недоступні. Цінні українські наукові бібліотеки Праги, Берліну й Відня також попали в большевицькі руки. Музей ім. С. Петлюри в Парижі — знищений за німецької окупації. Якщо додати до цього, що й музейні скарби на рідних землях переважно цілком знищені війною, то могло б видаватися, що поновне збирання пам'яток української культури на еміґрації — це сфера фантазії.

Та наведені вище обставини промовляють за тим, щоб якстій приступити до праці й рятувати те, що можна врятувати. Досвід минулого десятиліття навчив нас, що годі рахувати на безпечне збереження наших культурних цінностей в Европі. Одиноке і відповідне місце для нового українського національного музею — це Америка. В демократичній Америці знайшли безпечне і спокійне приміщення та можливість успішної праці такі великі чужинецькі культурні установи, як Еспанський Інститут, що утримує також величезний і безмежно цінний музей при горішньому Бродвею в Ню Йорку. В Ню Йорку знайшли приміщення також французький університет і жидівський університет Єшіва. Все це установи державних народів, що користуються матеріяльною й моральною підтримкою своїх урядів. Як же більше потрібний український музей в Америці, музей, що не користуватиметься підтримкою жадного уряду, а рахуватиме виключно на підтримку української еміґрації. Музей такий потрібний і для українців в Америці, відірваних повністю від будь-яких зв'язків з рідним краєм, і для американців, що так дуже цікавляться проявами культури народів, з яких постав американський нарід, і що так радо черпають з культурної скарбниці інших народів. Справа українського музею в Америці не терпить проволоки, тому, що зуб часу нищить пам'ятки української матеріяльної культури, а пилом забуття почивають припадати наші історичні події, що були ще у свіжій пам'яті старшої ґенерації.

Тому подаємо сьогодні радісну вістку. Група наших патріотів в Каліфорнії зайнялася справою організації Українського Національного Музею. Добре свідомі того, що музей твориться не на роки, а на довгі десятиліття, якщо не більше, ініціятори дбають про якнайбільшу тривалість і стабільність цієї установи, яка вже зачартерована в Стейтовому Департаменті Каліфорнії. Саме тепер йде праця над складанням статуту Музею, який передбачає гармонійну співпрацю наших найвищих наукових і господарських організацій на еміґрації, щоб запевнити одночасно і матеріяльну базу для музею і відповідний науковий рівень його діяльности. Статут передбачуватиме можливість перенести осідок музею з Каліфорнії на Схід Америки, хоча приклад Рапперсвілю показує нам, що питання самого осідку музею не належить до питань найбільшої ваги. Можемо вже тепер виявити, що статут міститиме постанови, які передбачуватимуть перенесення цілого музею або його частини, при наявності деяких умов, навіть на рідні землі.

Сьогодні ще передчасно виявляти дальші подробиці. Вони узгіднюються з нашими науковими й господарськими організаціями, щоб сперти працю музею на якнайширшу підставу. Обмежуючись до цієї загальної інформації, маємо надію вже в короткому часі поінформувати наше громадянство ближче про дальший поступ в організації музею. Особи й організації, зацікавлені в цій справі, можуть вже тепер звертатися за інформаціями на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL MUSEUM & LIBRARY
122 E. Maple St., Ontario, Cal.

ЖИТТЯ НА СЕЛІ

Забаглося нам на старість мешкати за містом, мати свій город, ярину, ягоди, гарну траву, корчі, квітки і пчоли. Я пильнував би пчоли, а дружина все інше.

З весни було дещо затяжко, то я допоміг грядку скопати, малину підстригти, липу підв'язати, пусті місця конюшинкою засіяти, та місце для гречки приготовити. На берізках повісив клітки на молоді пташки, та чекаю літа, на свою ярину, свої ягоди та свіжий медок.

Одного ранку, як мав іти до роботи, дружина з городу кличе! „Чоловіче, — ходино сюди, подивися, що там діється". Я пригнув гиляку і мене аж зморозило. Такого ще ніколи не бачив! Скільки на тій сосні шпильок — стільки на кождій шпильці було по 10 зелених півцалевих хробачків. Всі, як німецькі жовніри на команду, раз, два, з'їдали шпильки і дальше посувались. Мільйони їх. Я вхопив помпу від огню, налив там води з милом і зачав їх кропити. Крутилися, крутилися і стали спадати. Пройшов день, ще раз скропив, попадали всі і щезли. Перша наша битва з ворогом виграна.

Друге щось подібне з виноградом. Майже на кождім наростку скручені до купи листки, обмотані павутиною, і в середині хробачок. Тут вже мило і вода не поможе, бо вода там не дістанеться, а листки на винограді зачинають вже хилитися додолу, бо їх головні наростки пожирав хробак. Зачали ми з дружиною роздирати ці павутиння і хробачків вбивати. Може з п'ятьсот так знищили. На третій день не стало ані одного, і виноград якби віджив. Наростки підносяться вгору, листки ще ліпше позеленіли, а пасма винограду майже на очах ростуть, хитаються і цупко держать на сонці соковитий овоч. Друга битва виграна теж.

Третя битва була з шкідниками, що вчіпилася березн. Листки на березах якби від огню поживкли. Вони щойно розвинулися, а вже змушені опадати. Беремо листок в руку, нічого не видно. Дружина роздирає листок надвоє, а в середині в ньому десятки хробачків. Ось чому ці листки поживкли. Щож тут робити? Скроплювання не поможе, обдирання листя не можливе: Телефоную до сусіда за порадою. Він каже, що тепер вже запізно ці берези рятувати, треба було їх скроплювати мішаниною з арсеником, ще коли листків не було.

Тут ми вже майже зневірились. Вже хотіли піддатись, перестати робити коло городу та жити як люди в містах живуть, нічим не журитись, нічого не робити.

Але дивимось, ті маленькі пташки, що ми для них клітки на весну понаставляли, дуже щось літають, щось збирають по березових листках. Це ті маленькі пташки, такі з задертим хвостиком, що називаються по нашому „кропив'янка". За день з'їдають найменше по дві тисячі гусениць-хробаків. Ми маємо для них 7 гнізд, в кожній по парі, тобто 14 пташок, отже за один день вони з'їдять 28 тисяч гусениць... А тепер в кожному гнізді ще є маленьких по 4, та ще й дуже, дуже голодних... так за якихось два три дні наші кропив'янки визбирали до чиста всі гусениці, ще й до других городів літають поживитись. Отже і третя битва з шкідниками виграна, але вже при допомозі союзника. Ми дальше працюємо, варту тримаємо, бо хоч є союзники, що готові за дані їм мешкання віддячитись, зате є в десятеро більше шкідників - ворогів.

Перші три битви ми виграли, перша лінія шкідників знищена, але чи війну виграємо з усіма шкідниками, трудно сказати. Вороги є на всіх фронтах: в повітрі зазимно, загарячо, забагато дощу або посуха; на землі — звірячий фронт: зайці, миші, щурі, білки, бобри, кози; комашиний фронт: жучки, гусениці, коники, личинки, довгоновики, бриґади свердлячів, дивізії смоктунів, дивізії жувачів. Дальше шкідливі бактерії, саботажники, комарі, мухи та ще опалення сонцем. П'ята колона: зела, отруйні рослини, а з-під землі: молі, кроти, слимаки.

Ворогів всюди багато, приятелів жменька. Та перемога все по добрій стороні. Наш союзний фронт: городовий вуж, черепаха, пташня, пчоли, моя дружина і я.

Мирон Сурмач,
Седдл Ривер, Н. Дж.

† Юрій Сірий

УКРАЇНСЬКА КНИГА В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

(5)

Так стояла на Карпатській Україні видавнича справа аж до кінця 1938 року, тобто до часу, коли Карпатська Україна перейшла спочатку на автономний, а потім і на незалежний стан.

Щодо книгарства на Карпатській Україні тих часів, цього, так би мовити, посередника між видавцем й читачем, то воно представлялось в такому вигляді. Про мукачівські книгарні і їх характер я вже говорив. Мало чим різнилися від мукачівських і книгарні в Ужгороді. І тут знаходились вони або в жидівських, або в чеських руках. Але в Ужгороді була вже книгарня, яку можна вважати цілком українською. Належала вона Педагогічному Товариству, і спочатку не могла витримувати конкуренції з такими книгарнями, як Белеша. Була вже кандидатом на ліквідацію. Але щаслива нагода послала спритного й здібного інженера з Подебрадської Академії Трепета. Він зреформував книгарню і повів справу так, що вона почала процвітати. Але з відходом Трепета до Праги на кращу посаду, почала знову підупадати і врешті перейшла до рук інж. Жовтенка та інж. В. Мурашки. Ці два нові власники на самому початку приклали максимум енергії, поповнили книгарню галицькими виданнями і поширили книгарський відділ так, що покупець міг уже знайти те, чого потребував. Але, на жаль, спілка Жовтенка та Мурашки розпалася і все майно посів Мурашко. Поза Ужгородом були книгарні в Берегові, Тячеві, Севлюші, Рахові та Хусті. Але всі вони мало чим різнилися від мукачівських книгарень. Здебільшого власниками їх були жиди та чехи, а в Тячеві та Рахові — москаль Воронов. Тільки в Хусті була книгарня інж. Ковердинського, яку можна було вважати чисто українською. Тут же була й друга, досить солідна книгарня Богатирьова, що хоч сам був росіянин, але, як спритний купець, звернув увагу і на продаж українських книжок, друкованих фонетикою.

Українська книга в широкі маси просмоктувалась дуже слабо. Треба було над тим серйозно застановитись. І от я, пам'ятаючи, що коли гора не йде до Магомета, то Магомет іде до гори, вирішив, замість відкрити в Ужгороді ще одну книгарню, підійти з книгою до народу ближче.

Треба сказати, що в ті часи і великі чеські видавництва в Празі, як „Орбіс" та „Чин", найбільше ширили свої видання через кольпортерів, які продавали книжки, відвідуючи консументів в їх помешканнях. Такий кольпортер мав при собі уповноваження від видавництва і замовні формуляри, а головно — альбом зразків видавництва, який складався з найкращих художніх обкладинок та зразків оправ. Книги продавалось на дуже поміркі місячні сплати, приблизно на один рік. Вигода для кольпортера тих видавництв була та, що він відсилав зібрані замовлення своїй фірмі і негайно діставав повну провізію, що складалась з 25-30% з замовленої суми. Такі кольпортери заробляли досить солідні суми.

Знаючи все те, я запропонував „Орбісові" свої послуги, як кольпортер. Взявся я за ширення чеських видань тому, що покрити видатки на кольпортажі українських книг не мав надії. І мій розрахунок був правдивий.

Отримавши від „Орбісу" уповноваження, каталоги видань, зразки й формуляри замовлень та сплат, я пустився в подорож по Карпатській Україні, з двома куфрами, при чому в одному були зразки чеських видань, а в другому асортимент популярних українських видань і каталоги найновіших українських книжок, звичайно, виданих з фонетичним правописом.

Не можу сказати, щоб початки торгівлі були легкими. Мучила ніяковість, але бажання принести українську книгу й покласти її на стіл селянина, учителя чи урядовця ту ніяковість переважало. Тяжкими були й комунікаційні умовини. Від міста до міста міг я користуватись звичайно залізницями, але від села до села треба була йти пішком, несучи в кожній руці куфер. Вліті такі подорожі не становили великих труднощів, але саме літня пора й не надавалась для розповсюднення книги. Здебільшого цю справу доводилось переводити восени й зимою. В гірській країні, де в ті пори року погода дуже змінлива, такі подорожі були це легкими. При неоднаковій віддалі від села до села, іноді в дорозі заставала ніч, а це було досить небезпечно, бо дороги пролягали гористими та лісистими просторами, де часто чути було вовчі голоси. Одного разу трапилось мені коло Воловоге й зустріти вовка. Та з усім тим ще можна було миритись.

Найгіршими були на перших порах ревізії чеської жандармерії, які відбувались майже в кожному селі. Рятувало всюди мене те, що якне-як, а був я таки чеським громадянином, а до того ж при ревізії показував в першу чергу зразки чеської літератури. Далі я вже тримався іншої тактики: першу візиту складав чеському жандармському урядові, де викладав зразки чеської літератури та заручувався рекомендацією до інших чеських установ і приватних родин. Хоч така тактика не завжди давала бажані наслідки, але вона підкреслювала до певної міри мою льояльність і здебільшого приносила досить таки добрі матеріяльні наслідки. В загальному на чеській літературі заробляв я місячно понад дві три тисячі корон, а траплялось, що й за один день заробіток виносив понад тисячу корон.

Скінчивши з відвідинами чеських консументів, брався я й до головної мети — просунення української книжки. В кожному селі не минав ні вчителя, ні священика. Спочатку справа ця була тяжкою, кожний дивився на мене, як на такого собі бідаку, не здатного до іншої роботи. Але чим далі, тим більше зближався я до тих людей. Зустрічав я серед учительства і своїх таки земляків, які досить добре знали мене, як видавця, і через них знайомився з учителями карпатянами та священиками. З деякими із цих нових знайомих заприятелював. Саме ця категорія інтеліґенції була й найбільш гостинною, і я завжди міг рахувати на те, що знайду місце для спочинку та ночівлі. А проте я завжди старався спинятися на ночівлю десь у свідомого селянина і вже від нього провадити свою справу.

Для зручности й доцільности в подорожах поділив я Карпатську Україну на райони, і, закінчивши обходом один район, після деякого спочинку в Ужгороді, брався за другий. Відвідини районів робив з довшими інтервалами, бо особисті знайомства давали таки досить добрі матеріяльні наслідки. Отже, приїхавши до Ужгороду, я мусів висилати всі зібрані замовлення. Продавав і я, за прикладом чеських видавництв, книжки на сплати, особливо такі видання як „Українська Загальна Енциклопедія", Велика Історія України" і т.д. Тяжко було те робити, але воно покривалося із заробітків на чеських книжках, і українська книжка поволі пішла до рук української інтеліґенції, а до певної міри й українського селянства.

Таку пропаґандивну роботу провадив я більше як два роки, і можу сказати, що на Карпатській Україні нема такого села, якого я не відвідав би принаймні кілька разів. Заробітки на чеській літературі, а також зростаючий попит на українську книгу дали мені змогу влітку 1938 року вже робити заходи, щоб відкрити в Ужгороді власну книгарню з відділом приладдя до писання.

Цю книгарну мав я відкрити й провадити з підкарпатянином Іваном Команом, урядовцем Карпатського банку. Це була людина ідейна, а головно чесна й віддана справі розповсюдження української книги. На жаль, здійснити це в Ужгороді не пощастило.

Відомі всім події, на Карпатській Україні закінчилися тим, що Ужгород по довгих роках знову обсадили мадяри і нам довелося евакуюватись до містечка Перечина, куди переїхала й ужгородська гімназія. Мій спільник Іван Роман поринув в революційну боротьбу, а потім, по проголошенні самостійности й незалежности Карпатської України, віддався справі розбудови її та закріплення.

В Перечині відкрив книгарню я вже сам. Проти всяких сподіванок з цього маленького містечка українська книга попливла широким потоком у найглухіші села Карпатської України, і ті запаси книг, що привіз я свого часу з Праги, а також придбав з Романом, швидко розходилися серед недавно ще байдужого до них карпатського селянства.

Та той період був занадто коротким. Вже на початку весни всю Карпатську Україну знову окупували мадяри. Щоб уникнути переслідувань, 16 березня 1938 року я мусів еміґрувати до Праги, залишивши книгарню і склади в Перечині. За пару днів Перечин був зайнятий мадярами, а книгарню здемольовано й пограбовано.

Та все ж таки українська книга відіграла на Карпатській Україні колосальну ролю. Без сумніву можна сказати, що вона, поруч з працею провідної карпатської української верстви, поруч з працею нашої еміґрації, була тим чинником, що допоміг карпатському русинові стати українцем і свідомо боротися за інтереси всього українського народу. Ту боротьбу провадить він і сьогодні в карпатських лісах і горах.

Джерела:

Ю. Сірий. Мій шлях. — Спомин видавця (Манускрипт).

А. Животко, — Історія української преси (літогр).

С. Наріжний — Українська еміґрація Т. І.

(Кінець)

ЯК ПІДПИСУВАТИСЬ?

(Закінчення зі стор. 2)

цію, ще й Куз і Кузь. А тому, що часто чужим і транслітерується наше и, а чужим ch наше ч, то mich може означати міх і міч, мих і мич. Отже разом від Кусміха до Кузьмича — 16 варіянтів! Хай терпеливий читач перевірить їх усіх, а особливо бистроумний встановить, як справді називався таємничий власник цього прізвища.

Здається, що наведені приклади підтримують як недискусійну засаду, що транслітерація повинна дати змогу відтворити прізвище. Однак ці міркування може зустрінути заміт, що ми самі в українській транскрипції чужих прізвищ аж ніяк не дотримуємо тих вимог і пишемо Müller — Мюллер („Mjuller"), Goethe — Гете („Gete"), Eisenhower Айзенгауер („Ajzenhauer"), Reamur — Реомюр, Bordeaux — Бордо тощо. Але справа в тому, що фонетичний правопис не може транслітерувати етимологічного, тільки мусить його транскрибувати посвоєму, як це вже й було сказане, а власні назви звичайно подаються при потребі в оригінальній формі. А далі справа в різниці між кирилицею і латинкою. Кирилиці вживає тільки кілька слов'янських мов, і вона ніяк не пристособлена до інших фонетичних систем. Натомість латинка від тисячоліття й більше пристосована не тільки до романських, германських і слов'янських мов, але й до мов азійського походження, як угорська, фінська, від недавна турецька тощо, отож практично вона вже світова абетка, яка, опріч азійського, опанувала всі континенти. Це значить, що її без засадничих труднощів дожна достосувати й до наших потреб, як це вже й було зроблене з укр. славістичною транслітерацією. Справа тільки у виборі найвідповіднішої й найпрактичнішої форми.

Заки розглянути справу форми, треба ще з'ясувати відношення написання і вимови, на яку дехто кладе дуже велику вагу, турбуючись, чи чужинці правильно читатимуть наші транслітеровані прізвища. Як приклад було подане написання Romanition = Романишин. Однак якщо гаразд усвідомимо собі, що чужа мова, як було сказано завжди „перекладає" чужі звуки на власні, то краще зразу зрезиґнувати з тієї ілюзії. Немає способу приневолити чужинців читати наші назви з правильною вимовою. Особливо це стосується до англомовного світу, не тільки з огляду на колосальну різницю обох фонетичних систем, але й на особливості анг. правопису, в якому цілий ряд літер має тільки умовну звукову вартість. Ось, для прикладу, анг. a може позначати звуки е, ей, о, а часом навіть а (fastball games, car), — не враховуючи інших відтінків у ненаголошених складах ,напр., sausage тощо). Отож і в прізвищі Romanition англомовний читач вимовить o не так, як наше о, a не так як наше а, та й ition не так, як наше ишин. І тому анг. транслітерація з усіх для нас, на жаль, найменш відповідна, хоч з практичних міркувань (найбільш поширена у світі) була б дуже корисною. Тож хай таке написання залишиться тільки своєрідним курйозом, а ми не гонімся за химерою вимоги, до речі — неосяжною, щоб не занедбати істотного — письма, яке в умовах цивілізації важить куди більше, чим змінна, плинка і безконтрольна вимова. Не забуваймо, що verba volant, a scripta manent. Повна рація, що наші прізвища нас репрезентують і роблять національну пропаґанду — нам або чужинцям. Але репрезентувати нас вони могтимуть тільки тоді, коли матимуть власне, устійнене „обличчя", а не будуть — часто безграмотною — мішаниною всіх можливих транскрипцій, чи то вивезених як пам'ятка від чужинецьких загарбників, чи то позбираних по скитальчих шляхах. Не журімся теж забагато труднощами чужинців при читанні наших прізвищ. Як виглядали б прізвища англійців, французів, німців, еспанців, шведів тощо, якби вони журилися труднощами вимови чужих читачів і перетранслітеровували б їх кожному до смаку? Члени всіх цивілізованих націй вже знають сьогодні, що існують різні мови з різними правописами, а особливо англомовне середовище так добре розрізняє написання і вимову („спеллінг" і „пронавнсієйшен"), що легко звикає читати й чужі прізвища не посвоєму, а принаймні свідоме того, що їх не слід читати по-англійськи. А чи читати й вимовляти їх буде більш чи менш неправильно (бо напевно не правильно!), це маловажна справа. Кому 'к особливо залежить на вимові, тому тільки одна рада — змінити прізвище. Так і робить досить багато земляків, особливо „професіоналістів". Тільки переглянути відділ оголошень у деяких газетах, а можна найти й пів тузина явно і славно двопрізвищних земляків: старе — для рідного середовища, для „домашнього вжитку", а нове — назовні.

Виникає ще чергове питання, чи для поборення язви псевдотранслітерацій варто поширювати (зрештою, досі ніким не розпропаґовані!) льокальні фахові транслітерації — для кожної країни іншу (дивись табеля в ЕУ, І, 364). Уявім трьох братів Хижанюків десь із Гуцульщини, які прибули до Німеччини як Chyżaniuk-и, там за порадою фахівців стали Chyshanjuk-ами, а потім роз'їхались. І один прибув до Франції як Khyjanouk, другий до Арґентіни як Jyzhanyuk, а третій прибув до Канади як Khyzhanyuk. Хай же тепер, для прикладу, канадійський Хижанюк спробує спровадити до себе французького: чи повірять йому уряди обох країн, що то справді його рідний брат? А як повірять, то чи зрозуміють причину такої метаморфози прізвищ і чи захотять створити особливі транслітераційні відділи з фахівцями для різних мов. Або хай французькому Хижанюкові прийде фантазія перемандрувати ще кілька країн, напр., через Італію, Албанію і Грецію до Туреччини. Де ж йому шукати вказівок, як він має льояльно транслітерувати своє прізвище в кожній новій країні? Чи подумали про це відповідні фахівці? Однак може це стосується тільки до постійних поселенців? Але ж як розмежувати постійних від тимчасових? Напр., як залишається 3 роки, то транслітеруватись, а як 2, то й ні? Однак тоді треба відповідного календаря для зміни транслітерацій. Але як хтось з постійних поселенців змінить намір і захоче вернутись, наприклад, кудись до Европи: як йому ревіндикувати свою давнішу транслітерацію? Це, мабуть, не обійдеться без поради юристів.

Таких заковик є більше, а всі вказують на те, що для уникнення такого принизливого перефризовування прізвищ накраще, найпростіше і найлегше було б вживати одної спільної транслітерації. А тому, що нашим потребам не відповідає ні одна з національних транслітерацій, вживаних у країнах нашого поселення, то залишається або славістична — одинока повчістю достосована до потреб нашої мови і з науковим авторитетом, хоч і не без мінусів (технічно - друкарські труднощі, „чеська" тощо), або — власна латинка (до речі: не латинізація нашого письма, яку могла б провести тільки наша держава, а виключно транслітерація!). Проєкти такої латинки існують і можуть бути використані фахівцями. Можна думати, що спільне рішення наших найвищих наукових установ (УВАН, НТШ, УВУ) з відповідною громадсько - політичною санкцією мало б потрібний авторитет серед нашого свідомого загалу (хоч ясно, що будуть заперечення, отаманські вискоки тощо, а головне інерція маси), а інтервенції у відповідних урядових чинників країн поселення дали б змогу провести справу технічно. Треба тільки зацікавлення громадських чинників цією немаловажною справою. Дальшим же міркуванням на тему самої транслітерації місце вже не на шпальтах щоденника, а в публікаціях для спеціялістів. Їх завдання не легке.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

В КОМІТЕТІ ОБ'ЄДНАНИХ АМЕРИКАНСЬКО - УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Комітет Об'єднаних Американсько-Українських організацій Ню Йорку — філія УКК, дня 22 травня ц. р. в приміщенні Українського Народного Дому відбув свої Звичайні Річні Збори, про що повідомлено через пресу та окремим листами всі організації Ню Йорку. Після проведення о. Кулиничем молитви, обрано президію зборів в складі п.п.: Ю. Ревай, голова, о. Кулинич, п-ні І. Венцаль, сотн. Зілинський — члени, мгр. Винник й п-ні Дарія Степаняк — секретарі. Після обрання комісій — мандатової й матки — приступлено до звіту уступаючої Управи.

Із звіту присутні довідалися про появу заходом Комітету Об'єднаних Організацій англомовного видання: „Юкрейнісн інсуржент армі ін файт фор фрідом", на яку зібрано дотепер 2,480,95 дол. Всім організаціям, громадянам та установам, які своїми фінансовими пожертвами допомогли у виданні книги, річні збори склали подяку. Вони всі, після остаточного розрахунку, дістають від Комітету безкоштовно певну кількість книжок для розіслання по американських установах. Збори вручили одну книжку також нововибраному голові Петрові Кучмі, на знак подяки й зрозуміння ваги правдивої англомовної інформації про українські визвольні змагання.

Після дискусії й звіту контрольної комісії та уділення абсолюторії уступаючій Управі, намічено пляни майбутньої праці та приступлено до вибору нових керівних органів. На голову переобрано Петра Кучму через аклямацію, майже одноголосно (із 1-2 здержаними голосами самих кандидатів, більше з куртуазійних міркувань) решта управи: заступники: п-ні К. Пелешок, д-р В. Вишиваний та дир. М. Комарницький, секретарі: мґр. Іван Винник, Тиміш Шевчук, п-ні Іванна Венцаль для англійської мови, референти: організаційний — мґр. Вас. Захарчук, фінансовий — інж. Ол. Кейс, культурно-освітній — п-ні Ірина Повзанюк, преса-інформація та зовн. зв'язки — д-р Ол. Соколишин (імпрезового мають докооптувати), господарчий — Ст. Левко, суспільна опіка — п-ні Н. Яворська, молоді — Гр. Яремчук, члени: сотн. Петро Зілинський, Вакуменко, Марчак; контрольна Комісія: голова — мец. Роман Гуглевич, Андрій Мелетич, Ів. Галичин, дир. Мих. Чопик, Михайло Вілоус; заступники — дир. Григ. Лученко і Євген Стахів. — Референтуру Народного Фонду УККА перебрав на себе секретар мґр. Ів. Винник.

Збори одноголосно ухвалили всебічну піддержку пляну будови української школи в Ню Йорку, заініційовану греко-кат. парохією церкви св. Юра. Збори закінчено відспіванням національного гимну.

В неділю дня 23 травня 1954 р. делеґація новообраної Управи Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку, в особах голови П. Кучми, мец. Р. Гуглевича, мґр. Вас. Захарчука та д-р Ол. Соколишина, привітала від імені української зорганізованої громади — філії УКК, високого гостя їх Ексцеленції архиєпископа Кир Константина Богачевського, який завітав був до Ню Йоркської метрополії на велику урочистість нашої громади: перше св. Причастя біля 250 наших найменших, з якими в просторій залі Народного Дому спільно знімався. Після сердечної розмови з представниками нашої громади, достойний гість розпитував про громадсько-релігійне та культурне життя нашої метрополії і радо піддержав плян будови української школи в Ню Йорку, яку архиєпископ ставить на перше місце перед потребою будови нової церкви. Делеґація Об'єднаного Комітету при відході вручила на згадку Їх Ексцеленції книгу: „Юкрейнісн інсуржент армі ін файт фор фрідом".

Слід зазначити, що архиєпископ прийняв був ще дві делеґації: від „Обнови", д-ра Ленцика та д-ра Ластовецького і від Комітету З'єдинених Відділів „Провидіння" — мґр. Базарка та дир. Чопика.

Д-р Соколишин,
реф. преси К.О.О.

Спогади про Академію Мистецтв у Кракові.

Вечір Українського Літ.-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, дня 22 травня ц. р., було присвячено спогадам про Краківську Мистецьку Академію, її абсольвентів пп. професорів Д. Горняткевича і С. Литвиненка. Краківська Академія, як відомо, відограла поважну ролю в навчанню визначних українських мистців протягом XIX-XX століть. В 20-30-тих роках нашого віку українці складали поважний процент усіх студіюючих. Наприклад, в одній групі малярів, на 120 всіх студентів, було 20 українців. У 20-тих роках було чимало українців з Наддніпрянщини, які прийшли на Захід разом з українським військом. Їх матеріяльне становище було жахливе, але в своїх успіхах в Академії вони все вели перед.

Д. Горняткевич, з властивою йому систематичністю та повагою до осіб і обставин, пластично змалював окремі постаті визначних професорів Академії, поміж котрими були і великі ентузіясти мистецтва, винятково лектори, також ориґінали і чудаки. Поміж ними були і справжні прихильники українців, а особливо українського мистецтва.

С. Литвиненко живо і „наглядно" подав характеристики поодиноких своїх товаришів праці в Академії. Були це, переважно великі ентузіясти мистецтва, при тім люди артистичної вдачі і богемісти, поміж ними також винятково талановиті музики, співаки і актори. Не бракувало їм і „бурсацьких" [illegible], що викликали в Академії цілі „заворушення", погідний і веселий настрій.

Прелеґенти однозгідно відзначили, що в Краківській Академії панувала своєрідна мистецька атмосфера, дружня праця всіх студентів, відсутність національних і релігійних антагонізмів. Зокрема, поміж поляками і українцями не було ворожнечі в тих формах, які панували в Галичині.

Спогади Д. Горняткевича і С. Литвиненка, виголошені в своєрідній і легкій формі, слухалися заповненою залею з великою увагою та інтересом, часами переривалися погідним сміхом, коли прелеґенти згадували веселі моменти з життя і праці Академії Мистецтв у Кракові.

В. С.

Хроніка українського життя

В Канаді

УСПІХИ УКРАЇНСЬКОГО МАЛЯРА В КАНАДІ

Як подав „Голос Канади", артист-маляр Леонід Перфецький, який прибув до Канади після другої світової війни, намалював дві стінні картини в Монтреальській Ораторії святого Йосифа. Ця Ораторія величава будівля, стоїть на схилі гори Монт Рояль, є місцем паломництва вірних із різних країн світу. На цих двох картинах Леонід Перфецький зобразив два епізоди з життя основоположника цього храму — ченця Андрія, що перший розпочав кампанію за будівництво великого храму на честь святого Йосифа. Ці епізоди — це народження і смерть ченця Андрія. Саме в цьому році монтреальці відзначають 50-ті роковини дня, коли розпочато будівництво Ораторії. Крім того, Леонід Перфецький розмалював у Монтреалі українську церкву святого Духа.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.

Адміністрація „Свободи".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Срібний Ювілей ОУН.

Вже минуло кілька днів від 16 травня, коли то Обласна Управа ОДВУ і Ювілейний Комітет влаштували в 25-річчя ОУН величаве свято, а ще і по святі, як довідуємось від Обл. Управи ОДВУ, прийшли від організацій привіти і дари на Визвольний Фонд. До нині вплинули дари від таких організацій і приватних осіб: 94 Відділ УНС $10.00; 23 Відділ Союзу Українок $10.00; Демократичний Клюб, Грейлінґ $25.00; 14 Відділ УЗХ 25.00; 34 Відділ УЗХ $25.00; 292 Відділ УНС $10.00; ОбВУА, Від. Дітройт $20.00; 24 Відділ ОДВУ $25.00; 4 Відділ ОДВУ $25.00; 2 Відділ ОДВУ, Шікаґо $5.00; 112 Відділ УРС $5.00; УНО Віндзор $10.00; ОУК Віндзор $10.00; УНО Лімінґтон $10.00; ОУК Лімінґтон $5.00; п. Василь Довгань $10.00; п. Петро Семеґен $10.00; П. Попович і п. Кукіс з Клівленду по $5.00; п. Андрій Маланин $5.00. Разом 255 долярів, які переслано до Головної Управи ОДВУ до дальшої диспозиції.

Треба підчеркнути, що так гарно і стилево удекорованої і до моменту пристосованої сцени, ми ще не бачили в Народному Домі. Убрання сцени проєктувала п. Стефанія Филипів, а разом з нею над виконанням працювали інж. Олександер Дебрин і інж. Стефан і Іванна Білі.

На Ювілейний Бенкет було продано 300 білетів. Долішня заля Народного Дому не могла помістити всіх гостей, треба було докладати столів, а багато членів ОДВУ і УЗХ, з браку місць, до столів не сідали. Приготування до бенкету мала в своїх руках голова фінансово-господарської комісії Комітету п. Анна Левкут, яка при помочі працьовитих і жертвенних пань Катерини Ониськів, Анни Наконечної, Зоряини Залуги, Марії Квятковської і Тетяни Мойсюк і інших членкинь УЗХ виконала ту велику і, як звичайно, невдячну, кухонну працю. Спеціяльне признання належиться пані Анні Любінській, господині, яка цілими годинами стояла в кухні і пильнувала, щоби все було добре і смачне.

Свято принесло, крім морального, також і матеріяльний успіх, бо дохід зі свята і бенкету приніс суму 1,100 долярів.

Іб.

Свято Матері.

23-й Відділ Союзу Українок у Дітройті улаштував 9 травня ц. р. у новій авдиторії при греко-католицькій церкві св. Йоана традиційне Свято Матері. На вступі п-ні М. Ясінська привітала теплим словом присутніх гостей, що виповнили залю, зокрема присутніх матерей. Вона звернула увагу на заслуги тих українських матерей, що дали рідній нації героїв, державних мужів, письменників і поетів Як їх виховала рідна мати, такими вони й стали в пізнішому свому житті і такими заслужилися Україні. Наступні точки — деклямації і танок — були виконані дітьми української школи, де їх підготовили СС Служебниці. Маленькі Ярема Козак, Лідія Кордуба і Р. Ріско — деклямували віршики, а дівчата Ліля Владика, Тереса Яворська, Марія Ґава, Єлисавета Вайна, Марія Сеник і Наталя Лободовська виступали під проводом молодої вчительки О. Драґінди. Пані Марія Квятковська закінчила концерт прегарною доповіддю, зворушивши всіх присутніх описом всіх важких переживань, що їх має кожна совісна мати у свому страдальному житті. Відділ Союзу Українок дав дві нагороди найбільш заслуженим: одну з них дістала пані Весоловська, а другу — пані Сидорик, яка привела з собою три донечки, що їх виховує на добрі громадянки. В неофіційній частині відбулася товариська гутірка за скромною перекускою, що її приладили пані, членки Союзу. Такі щорічні сходини в традиційний День Матері підтримують духовий зв'язок між нашими жінками і створюють гарну атмосферу взаємного довір'я і співпраці.

М. Ясінська, голова;
А. Назаркевич, рек. секр.

Филаделфія, Па.

Союз Земель активно діє.

Обласний Осередок СЗСУ — „Селянська Партія", за останні три місяці у Филаделфії — значно активізувався. Тільки за ці місяці вступило до Союзу 5 нових, діяльних членів: М. Ф. Кізка прибув з Бельгії (Юхим Семергій, Трохим Удод, Іван Марчук, Павло Мисик (прибув з Бельгії) та число дійсних членів і кандидатів — зросло до 80-ти. Само життя покликало в Управу Осередку нових, додатних членів, що складається сьогодні з 5-ти осіб: полк. Ю. М. Івченко — голова; Л. Ф. Мороз — секретар; І. П. Полевий — фінансовий референт; М. Ф. Кізка — організаційний референт; І. Ф. Федоряка — референт преси й пропаґанди. Кожну неділю, систематично Управа переводить свої засідання та один раз на місяць повні збори Осередку. Як на засіданнях так і на зборах вирішуються різні організаційно-практичні питання: прийняття й затвердження нових членів; акції „Видавничого Фонду", „Позики Визволення України"; організації публічних доповідів і рефератів; допомога скитальцям у Европі та інших країнах; як також в ідеологічній площині дебатується питання української національної політики У. Н. Ради та її напрямні; про участь в Державному Центрі представників „Селянської Партії" на рівні з іншими політичними середовищами, додержуючись законного паритету; обмірковують тактику й поведінку членів „Селянської Партії" до інших політичних організацій, поклавши в основу - толеранцію; дискутують питання міжнародно - політичної коньюнктури: творення різних договорів, пактів, союзів, війни та миру; зокрема підносять вагу участи Союзу Земель... в „Зеленому Селянському Інтернаціоналі", та відшукують місце України в сем'ї вільних народів світу. Уважно реаґують на внутрішню й зовнішню політику Кремлівських сатрапів та нашалену аґіт-компанію про „воз'єднання з старим братом" — у Переяславі 300 років тому й дають відсіч на еміґрації: наприклад 9-го травня ц. р. Осередок Союзу Земель — в Українському Громадському Клюбі перевів публічну доповідь на тему: „Останній Кошовий Петро Кальнишевський — на тлі Переяславського трактату", яку з повною ерудицією виголосив о. Кость Даниленко - Данилевський, що мала громадсько-політичний ефект та ще притягла нових членів до Осередку.

23-го травня ц. р. на Загальних Зборах Осередку член ЦК та Організаційний Референт Союзу — Д. С. Мельник доповідав: „Про стан СЗСУ — СП від Третього З'їзду в Ню Йорку та його перспективи". Актуальна доповідь викликала жваву дискусію, що відбувалась на зрілому політичному поземі, та дала позитивні наслідки.

Тепер Осередок Союзу Земель приділяє найбільше уваги реалізації Державної Позики Визволення та вважає фінансову базу для Державного Центру — основною. Як також Управа дбає за купівлю власного Народного Дому і організацію Товариства Української й Американської Дружби.

Кость Пархоменко.

УСПІХ МОЛОДОГО МИСТЦЯ

Любослав Гуцалюк

9-го червня ц. р. Любослав Гуцалюк, маляр і скульптор, закінчив з відзначенням "Cooper Union Art School" в Ню Йорку і одержав нагороду в сумі $100.00 за високий рівень в малярстві та скульптурі. Попередньо він студіював у проф. Едварда Козака (ЕКА).

Українська публіка мала нагоду оглядати картини та скульптури Л. Гуцалюка на виставках українських мистців в Ню Йорку.

К. Р.

УЖЕ Й „НАТАЛКА ПОЛТАВКА" ПО СОВЄТСЬКИ

„Советская Культура" в ч. 53 з ц. р. подає з Києва, що театр опери й балету ім. Т. Шевченка вивів у новому мистецькому оформленні оперу Миколи Лисенка „Наталка Полтавка". Режисерували — „народний артист СССР" А. Бучма і „народний артист УССР" В. Мензій. Декорації виконав „народний мистець УССР" Ф. Нірод.

В новому офорлленні опери з допомогою і за порадами сина Миколи Лисенка Олега відтворено повністю (?!) музичну композицію і введено в оперу низку пісень і хорів, які у свій час буцімто не ввійшли до опери, а які — за словами „Советскої Культури" дуже важливі, бо змальовують трудове життя українського народу.

Головні ролі в новій перелицьованій „Наталці Полтавці" виконували Г. Панченко, Р. Розумова, М. Роменський, Д. Гнатюк й С. Іващенко. Диригував В. Тольба, теж „заслужений артист УССР".

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У „Свободі" з дня 19-го червня 1954, в статті п. Зенона Стефанева, п. н. „Воєнно-економічний потенціял світу", — має бути в 42 лінії другої колонки статті: „76 млн.", а не „766 млн."

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Дністер", відд. 430, повідомляє своїх членів, що місячні сходини і побір складок за місяць червень відбудуться 26. червня в год. від 7 до 9 веч. в Укр. Клюбі при 23-ій і Бравн вул. і в неділю, 27. червня в год. від 11:30 до 1:30 попо. в Укр. Клюбі, при 847 Н. Франклин вул. На зборах буде зложений звіт з конвенції і роздача дивіденди. Просимо всіх членів прибути. — Р. Дяків, О. Вакай, Р. Книш.

Посмертні Згадки

ДМИТРО МОРОЗ, член Б-ва св. Арх. Михаїла, відд. 147 У. Н. Союзу в Аллентавн, Па., помер 2-го червня у 66-му році життя. Покійний походив з с. Озірна, пов. Городище, Зах. Україна. Полишив в смутку 3-ох синів, 2 дочки і 9 внуків. До УНСоюзу вступив 1917 р. Похорон відбувся 5-го червня, при участи членів Союзу, Родини і Знайомих на Гіл Сайд Цеметері у Фулертон. — В. Й. П.!

І. Федорак, секр.

Г. ШУМСЬКИЙ, член 235 відд. У. Н. Союзу в Росфорд, О., помер 14. червня 1954, проживши 66 років. Покійний був самітний і не мав жадної родини. — В. Й. П.!

М. Масник, секр.

МАРІЯ КАМІНСЬКА, довголітня членка (44 р.) 159 відд. У. Н. Союзу в Скрентон, Па., померла 4. червня 1954, проживши 63 роки. Оставила в смутку мужа Михайла, 2 синів Мирослава і Михайла, 5 доньок: Анну, Катерину, Тересу, Марію і Гелену і 11 внуків. Всі є членами У. Н. Союзу. — В. Й П.!

М. Камінський, муж.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ...
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐО!

†

З найбільшим сумом повідомляємо наших Рідних і Знайомих, що Наша Одинока і Найдорожча Доня

ЛЮБА-ЄВГЕНІЯ КОЛТОН

померла 21-го червня, о год. 6-тій рано в лічниці в Ню Йорку. Бл. п. Люба була Членкинею 204 Відділу УНСоюзу.

Похорони відбудуться в ЧЕТВЕР, 24. ЧЕРВНЯ, о год. 9-тій рано з Похоронного Заведення Петра Яреми (129 Іст 7-ма вул.), та з Церкви св. Юрія в Ню Йорку.

ВІЧНАЯ ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Прибиті горем Батьки
ІВАН І АННА КОЛТОНИ

ТАРЗАН, ч. 3295. Приязна осторога

A HEAVILY CLOAKED FIGURE STEPPED FROM THE SHADOWS OF THE ALLEYWAY. "TARZAN!" WHISPERED A CAUTIOUS VOICE.
"JAN!" EXCLAIMED TARZAN. "PLEASE, FRIEND," JAN CAUTIONED, "NO NAMES! IT MEANS DEATH TO HIM WHO WARNS YOU! YOUR COMPANION IS A NOBLE ... WILL BETRAY ME!"
"HAVE NO FEAR, JAN. THE NOBLE GEMNON IS A FRIEND," TARZAN REASSURED. "HE WILL NOT BETRAY US. SPEAK OUT."
"THEN," JAN MURMURED, "BEWARE OF EROT AND TOMOS! THEY MEAN TO KILL YOU — TONIGHT!"

Густо завуальована постать виступила з тіні алеї. — Тарзане!, — прошепотів обережний голос.

— Джен! — гукнув Тарзан. — Прошу вас, приятелю, — остеріг Джен, — жадних імен! Це значить смерть тому, хто вас остеріг! Ваш компаньйон — шляхтич, він мене зрадить!

— Не бійся, Джене. Шляхтич Ґемнон — це мій приятель, — запевнив Тарзан. — Він нас не зрадить. Кажи.

— Так тоді, — прошепотів Джен, — бережіться Ерота і Томаса! Вони задумують вас убити — цієї ночі!